

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 404
Субота, 26 септембар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ПРИСТАЈЕМ, ТОРЛИНЕ!

ЈА КУ ОД ТЕБЕ НАЧИНИТИ ОРУЖЈЕ ПРОТИВ ШИРОА, АКО БУДЕШ МОГАО ДА ДРЖИШ ОВЕ ЖИЦЕ СВЕ ДОТЛЕ ДОК НЕ ПОСТАНЕШ ИМУН!

ФЛАШ ЈЕ ПРУЖИО РУКУ ПРЕМА УЖЕТУ...

333333

... ДОК ...

ХРАБРО, МОМЧЕ! САМО ИЗДРЖИ...

СВАКИ НЕРВ У ФЛАШОВОМ ТЕЛУ ДРУТАО ЈЕ...

И ДРУЖАО ЈЕ НАЈПРЕ САМО ДЕЛИК СЕКУНДЕ... АЛИ, ПОНОВО И ПОНОВО ЈЕ ПОКУШАВАО

333!

ГЛЕ! ВИШЕ НЕ ОСЕЊАМ ЊИХОВО ДЕЈСТВО, ТОРЛИНЕ!

ТО ЈЕ ЗБОГ ТОГА ШТО СИ СЕ ТОЛИКО, НАТОПИО ОВОМ ЕНЕРГИЈОМ ДА СИ ПОСТАО ИМУН!

ФЛАШ ЈЕ СТУПИО У АКЦИЈУ

ПОЖУРИ, МЛАДИЧУ! АКО ТЕ ШИРО ВИДИ, МОЖЕТЕ СТМОГЛАВИТИ У ПЛАМЕНО МОРЕ!

ШИРО! ЕВО ОПЕТ ОНОГ МОМКА!

... И ПОКУШАО ДА СЕ СПУСТИ НА ДОЊУ ТЕРАСУ...

БАШ КАД ЈЕ ОДБЕГЛИ ЗАТВОРЕНИК НАНИШАО НА ФЛАША...

ВАТРЕНА ПТИЦА СЕ ВРАТИЛА... НЕ МОЖЕ ДА ПРЕЖАЛИ ШТО СМО ЈОШ ДЕЈА И ЈА УМАКЛИ!

ПРВО КУ ТУ ПТИЧУРИНУ, А ЗАТИМ ТЕБЕ?

ОВО ЈЕ КАО ПОРУЧЕНО... ДА МУ ИЗМАКНЕМ!

ФЛАШ ЈЕ СКОЧИО ДОЛЕ У ХОЛ БАШ КАД ЈЕ...

УПОМОК!

ФЛАШЕ! ЖИВ СИ! АЛ' НЕЋЕ ЈОШ ДУГО!

САД КУ МУ ОДУЗЕТИ СВИХ ЊЕГОВИХ ДЕВЕТ ЖИВОТА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У овом броју:

- ОРОЛИЧКИ „СОЦИЈАЛИ“
- ИСТОРИЈА РАКЕТЕ НИ ПОСЛЕ СМРТИ: НЕМАЈУ МИРА

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Ирска бајка, Пегаз тражи Хидру и Сима Зима.

Вековни сан човека да путује кроз васнону и да посети друга небеска тела приближава се гигантским корацима своје остварењу.

Где и када се зачео овај вековни сан тешко је рећи. Међутим, зна се да је човек још у праскорје своје историје маштао о томе да посети Месец и звезде да би решио њихове тајне. Познато је да су стари Кинези, Грци, Арабљани и други народи Старог века бацали поглед у свемир и покушавали, оскудним средствима, да реше његове тајне.

РАКЕТЕ СУ СЕ УПОТРЕБЉАВАЛЕ НА СВЕЧАНОСТИМА И ПРОСЛАВАМА У КИНИ У 13 ВЕКУ. ЊИХОВА ПУТАЊА НИЈЕ БИЛА ПРАВИЛНА, НИСУ МОГЛЕ ДА СЕ КОНТРОЛИШУ, А ЛЕТЕЛЕ СУ СВЕГА НЕКОЛИКО СТОТИНА МЕТРА.

Данас је то интересовање променило свој смисао. Док је некада човек маштао о томе да „просто посети“ друга небеска тела, сада се од таквих посета очекује много више, јер ће то науку и њену примену у животу подигнути на незапамћене висине.

У овом напису укратко ћемо изнети неке занимљивости о ракетама и о Месецу.

Иако људи данас располажу великим бројем историјских докумената немогуће је тачно одредити када се и где појавила „летећа ракета“. Тачно је да она није творевина стваралачког генија једног човека нити је створена у одређеном времену, него је плод многих проналазача, а њено остварење се развијало кроз много етапа, као и други велики изуми.

Данас се многи слажу да су источни народи открили барут ракете, топове и много штошта друго. Сматра се да су ракете пронашли Кинези. Од њих су их примили Арабљани у 13 веку, а од ових европске земље.

Око 970 године наше ере кинески цар Тао Тсу замислио је једну комбинацију стреле и бамбусове трске, која је напуњена неким средством на бази шалитре. Цев се палила у моменту пуштања стреле.

Ракета као оружје појавила се 1232 године. Браниоци града Кан Фунг Фуа пуштали су „стреле са летећом ватром“ које су изазвале велики метеж у монголској коњици. Монголи су проклињали Кинезе, јер су им они својим оружјем доста јада задавали.

Приликом опсаде града Кан Фунг Фуа, како хроника каже.

РАКЕТА: ОД ЛЕГЕНДЕ ДО СТВАРНОСТИ

Монголи су направили ходник од говеђих кожа који се протегао све до зида града. Они су кроз њ неометано пролазили, поткопавали зидине и у њима правили шупљине у којима су се могли да задрже, надајући се да им Кинези не могу ништа. Али, како хроника бележи:

„На то је „грам који тресе небом“ обешен о један ланац и спуштен низ зидине. Кад би дошао до шупљине где су били Монголи, распрснуо би се и побио људе и смрвнго говеђе коже, па од њих ни трага не би остало. Опкољени Кинези у тој борби употребљавали су и „стрелице летеће ватре“ на које би причврстили гориво. Стреле би полетеле и кад би пале на том би месту распршиле ватру на неколико корака унаоколо, којој се нико није смео да приближи, а Монголи су се јако плашили.“

Кинески мандарин Ван Ху, на прелазу 14 у 15 век, гради велики змај са седиштем у средини. Он намерава да њиме полети, па испод седишта причвршћује 47 ракета, скупља 47 слугу и наређује им да истовремено потпале све ракете. Када су то учинили, змај се дигао у облаку дима, а кад се дим разишао, није било трага ни од змаја, ни од мандарина.

У Европи се ракете појављују у 15 веку, где се у Ита-

лији и Франуској употребљавају у ратне сврхе. После тога оне ишчезавају са ратног попришта, јер нису могле да одоле конкуренцији новог ватреног оружја и постају средство за празничне светковине.

До средине 18 века многи су се у Европи трудили да усаврше ратну ракету. Али, тада Азија показује своје преимућство над Европом. Наиме, Хајдар-Али султан од Мисоре оснива 1766 године одред бацача ракета у коме има 1200 људи. Доцније, 1782 године, његов син Типо Саиб повећава тај одред на 5.000 људи.

Ово убилачко индиско оружје стварало је у оно време пуштош где је дејствовало. Пу-

ЧОВЕК И СВЕМИР

лики број бродова. Следеће године Енглези су Копенхаген засули са 4.000 ракета. Ракете су се употребљавале и у рату против Америке, где су играле веома велику улогу.

Франуска је имала свој регуларни одред бацача ракета тек око 1815 године.

Срби су у Првом устанку употребљивали ракете 1806 године када су нападали Шабац кога су држали Турци. Они су бацали ракете и стварали велику пометњу код Турака. Ове ракете је набавио Прота Матија Ненадовић у Бечу.

Израда ракета у овом периоду све се више усавршава, али

ковник Вилем Конгрев приликом опсаде престонице Серингатапама добро је упознао индиске ракете, које су биле велико изненађење на пољу ратне технике тога доба. Конгрев одмах оснива радионицу за израду ракета у Вулвичу, које се употребљавају у рату 19 века.

У октобру 1806 године енглеска ескадра употребила је новопроизведене ракете у борби против Булоње, на коју је бацила 200 ракета. Тада су изгореле три куће и оштећен ве-

ГОДИНАМА СЕ ПОМОЋУ СТРЕЛА-РАКЕТА ДОБАЦИВАЛО УЖЕ (ПАЛАМАР) БРОДОВИМА У ОПАСНОСТИ. НА ТАЈ НАЧИН СПАСЕНИ СУ МНОГИ ЉУДИ.

оне 1872 године уступају место пред прецизним топовима.

У почетку овог века интересовање се поново развија. Истину, ракете које су у прошлости биле тако чувене, сада служе за друге сврхе: за вештачку ватру, за сигнализацију, против града или се помоћу њих пребацује дебело уже (паламар) са једног на други брод који тоне да би се привукао и људи спасли. Уствари људи су сад осећали да треба почети све изнова. Широко поље нових опита је претстоја-

ло. Оригинални радови се појављују и указују на нове путеве, а усамљени истраживачи пишу велика дела, борећи се стално са финансијским дешкоћама. Астронаутичка истраживања дала су потстрек првим модерним радовима на изради ракета које данас све више парају нашу атмосферу и све дубље задиру у васнону.

„ЧОВЕЧАНСТВО НЕЋЕ ВЕЧНО ОСТАТИ НА ЗЕМЉИ“

Ове речи изговорио је славни руски научник Константин Едуардович Циолковски, који се родио 5 септембра 1857 а умро 19 септембра 1935 године. За њега је речено:

„Он је први пионир младе науке — астронаутике... Он је уједно и први пионир астронаутике који је јавно рекао:

МЕЂУНАРОДНА ГЕОФИЗИЧКА ГОДИНА ТРАЈАЛА ЈЕ 18 МЕСЕЦИ ОНА ЈЕ БИЛА ВЕЛИЧАСТВА МАНИФЕСТАЦИЈА МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ У ТОКУ САРАДЊЕ ПРЕДМЕТ ПРОУЧАВАЊА БИО ЈЕ МНОГОСТРУК: ЗЕМЉА, МОРЕ, АТМОСФЕРА, СУНЦЕ... И СВЕМИР.

на пољу астронаутике, чију славу објасњава сјај научних достигнућа величанствене плејаде савремених совјетских научника који су ових дана успели да „ногом ступе на Месец“.

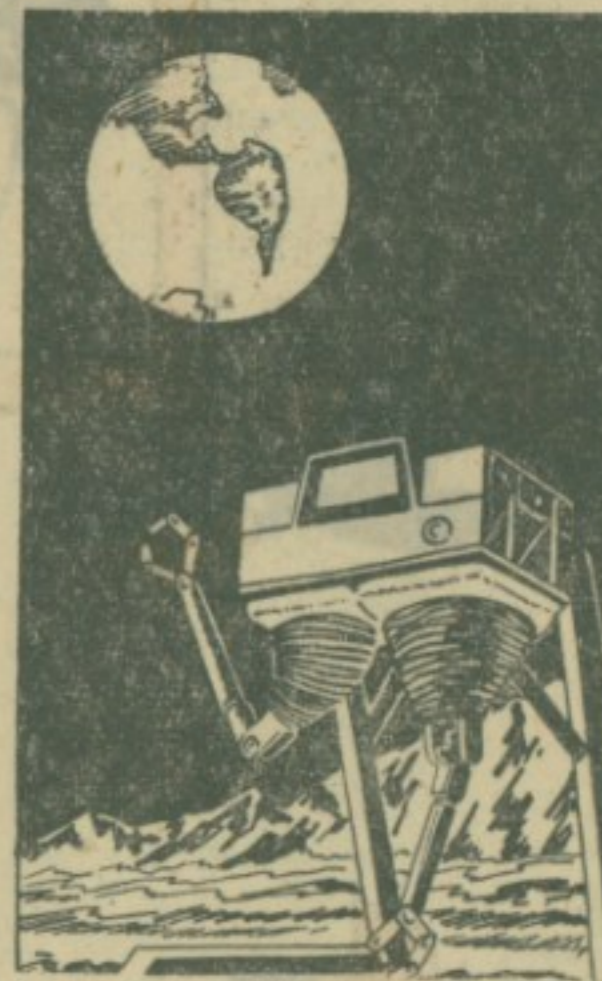
У весту, од 12 септембра, из Москве, која је као муња протрела целим светом, објављено је да је испалена друга совјетска космичка ракета у правцу Месеца. Као што је познато прва је испалена 2 јануара 1959 године. Лансирана је у правцу Месеца, обилазила је Месец и ушла у путању око Сунца.

Последњи степен ове друге вишеспратне космичке ракете тежак је 1511 килограма без горива. На ракети се налазе научне апаратуре за изучавање магнетског поља Земље и Месеца, радијације, космичке прашине, метеорита итд. Тежина научних апарата износи 392 килограма.

Дан доцније, у весту из Москве од 13 септембра објављено је: „Вечеас у 22 часа 0,2 минута и 24 секунде совјетска космичка ракета стигла је на површину Месеца.“

Ове вести изазвале су велико узбуђење и у Совјетском Савезу и у целом свету:

„Овим је обележен први космички лет у историји са Земље на неко друго небеско тело, каже се у весту Таса... Ово представља гигантски доказ напретка који су постигли совјетски научници и техничари, рекао је енглески научник Ловел... Упућивање совјетске космичке ракете на Месец представља један од три највећа догађаја у историји човечанства, рекао је Ендрију Хели, бивши претседник Федерације астронаутичара и додао да у друга два највећа достигнућа спадају: лансирање првог вештачког сателита око Земље и ракете око Сунца, које су, такође дело совјетских научника.“

ЕЛЕКТРОНСКИ РОБОТИ БИЋЕ ВЕРОВАТНО ПРВИ КОЈИ ЋЕ СТИЋИ НА МЕСЕЦ И ПЛАНЕТЕ. КОНТРОЛИСАНИ ПУТЕМ РАДИЈА, РОБОТИ СУ ВЕЋ ДА НАС ТОЛИКО САВРШЕНИ ДА НИСУ ДАЛЕКО ОД ЧОВЕЧИХ СПОСОБНОСТИ ШТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ НА ЊИХ НЕВЕ УТИЦАТИ НИ ТЕМПЕРАТУРА, НИ РАДИЈАЦИЈА.

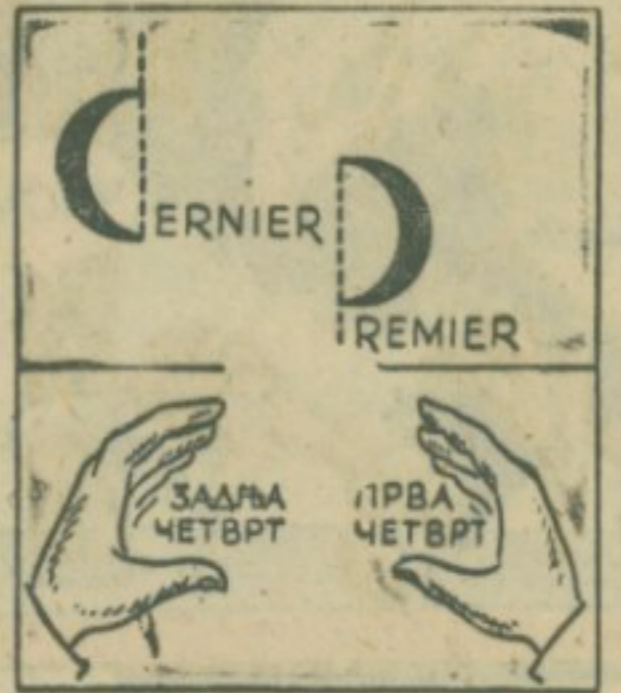
УОСТАЛОМ, ВИДЕЋЕМО...

И одаци о проучавању Месеца врло су стари. О њему су написани многи романи, приче и песме, а и безброј научних дела. Као тема обрађен је готово у свим правцима. Па и поред тога, многи научници не сматрају да су сви досадашњи подаци о Месецу потпуно тачни, а то поготову мисле научници савремених дана, када се нова научна сазнања нину муњевитом брзином. „Сматра се... То су нагађања... То је вероватније... Уосталом, видећемо када једном посетимо Месец“. Ето, те и сличне примедбе опрезних научника могу се наћи у њиховим делима.

У нашем листу ми смо објавили доста материјала о Месецу. Сада објављујемо неколико занимљивих ситуација. Неке су и раније поменуле. Али зар многе ствари нисмо учили и знали, па смо их заборавили.

● Које је прва, а које је задња четврт Месеца? То можемо одредити на овај начин. Ако од једног врха Месечева срца повучемо замисљену праву линију, онда добијемо два слова латиницом: d и r. Слово d је почетно у француској речи *dernier* (задњи) то значи да је то задња четврт. Слово r је почетно слово у француској речи *premier* и то значи да је Месец у првој четврти. То је француско оз-

начавање. И други народи слажу се сличним методима. Ми бисмо могли употребити и овај начин. Наиме, ако се окренемо према Месечевом срцу и желимо да сазнамо да ли је то прва или задња четврт.

онда треба да подигнемо десну и леву руку и растворимо леву десну и кажипрст. Месечев срп биће у првој четврти, ако је у облику раствореног палца и кажипрста десне руке, а у задњој четврти, ако је у облику растворених прстију леве руке. И француски и овај начин приказани су на цртежу. Ово правило важи за земље на северној полулопти, али не за све. За Аустралију је обрнут случај, јер се она налази на јужној полулопти. Близу екуатора срп чекића је изврнут и личи на гондолу, па отуд у бајкама: „Чун Месеца“. Млад Месец види се увече на западном делу неба.

а стари ујутру на источном делу неба.

● Месечев небо је црно. На њему се звезде јасно виде и дању и ноћу, али не тре пере као звезде на Земљином небу. Јер на Месецу нема атмосфере.

● Када се Земља нађе између Месеца и Сунца онда сунчани зраци приблијају са страна и стварају тамноцрвен прстен око Земље.

● Дан и ноћ на Месецу трају по 15 дана. Дан се смењује са ноћу оштро, без прелаза; нема оне дневне зоре и благог сутона као на Земљи. За време тог двонедељног дана Сунце загреје површину Месеца до 100—120 степени, а за време двонедељне ноћи она се охлади до око 150 степени испод нуле.

● Неки сликари приказују Месечев срп са роговима окренутим према Сунцу. То је погрешно! Месец добија светлост од Сунца, па његова испупчена страна мора бити окренута Сунцу, а не врхови срца.

● Месец мења свој нагиб у току кретања по својој путањи. Посматрајући га дуже времена, научници су успели да виде готово четири седмине његове површине, а три седмине никада се неће видети са Земље, док свемирско путовање не постане стварно.

● Пошто на Месецу нема атмосфере, то ће сенелити

(путници на Месецу) морати да навуку специјалне заштитне оклопе у којима се одржава притисак какав влада на Земљи.

● На Месецу влада апсолутна тишина. Када би путници смели да скину оклопе и почели да разговарају, онда један другог не би могли да чују, јер нема гасовите материје за преношење звучних таласа.

● На турској застави као што знате има знак: Месечев срп и звезда. Ако се послужим једним од она два наведена метода, онда видимо да ту заставу има држава која се налази на северној полулопти, јер је то задња четврт. Поред Турске, заставу са Месечевим српом и звездом имају и ове земље: Египат (срп са три звезде), Либија, Пакистан и Тунис. Ако погледа те заставе, видећете да су негде звезде уклопљене из-

међу кракова срца, а то је погрешно, јер се у природи звезда не може видети кроз Месец, него само ако је изван Месеца. И то ћете брље разумети кад погледате цртеж.

НЕНАДМАШНИ ЛЕТАЧИ...

Неки научници тврде да су инсекти најспретнији летачи у животињском царству. Они лете по ваздуху око 200 милиона година. Током половине тог периода ваздух је био само њихов „јер још није било других живих бића“. У вештини летења они превазилазе

слепе мишеве и птице, а у извесним случајевима надмашују и „летеће машине“. Један авион може да лети и дуже и брже, али зато, на пример, једна обична мува располаже много већом способношћу маневрисања, него један авион на млазним погон.

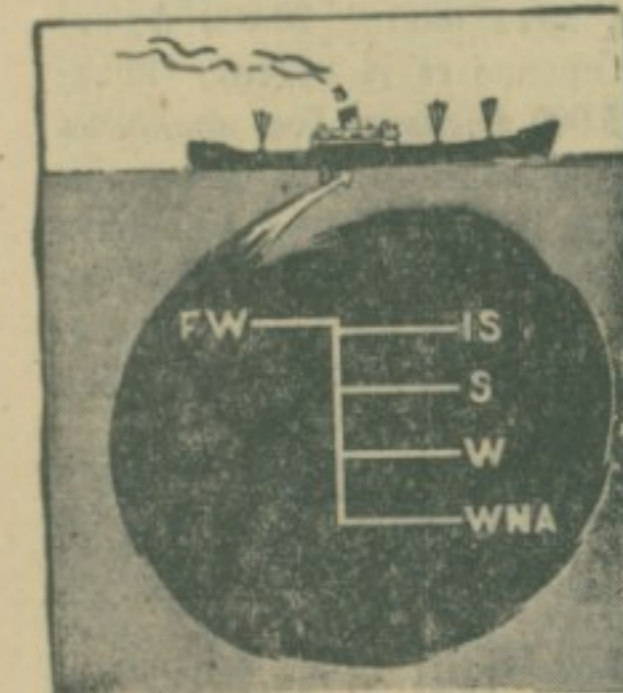
Инсекти су у стању да се упуштају и у изванредно дуге летове. Наравно, то могу само извесне врсте. Неки стручњаци, који проучавају живот инсеката, верују да лептир монарх (лептир са црним и на

ранцастим крилима) успева да прелети Атлантски Океан. Мисли се да пустињски скакавци прелећу стотине километара. Још једна занимљивост: по принципима аеродинамике бум бар не би могао да лети, али он ипак лети.

Ако нисте знали

Скраћенице на доњој слици представљају такозване „Плим солоне ознаке“. Пошто се газ једног брода мења према врсти воде по којој плива, доње ознаке могу се видети на многим бродовима. Оне означавају до које дубине газа

брод може да се товари у различитим водама и да се сигурност пловидбе не доведе у опасност. FW (на енглеском Fresh Water — свежа вода) означава границу за пловидбу у слатким водама. IS означава Индиски Океан лети. S означава лето. W означава зиму. WNA значи: зима у Северном Атлантику*.

ПРВА »несрећа«

Године 1783 браћа Монголфје, Французи, успели су да се подигну у ваздух у балону који је био испуњен топлим

ПАЈА ПАТАК
by WALT DISNEY

НАПОЉЕ!

ГДЕ СУ ВАМ ОЧИ! ПА ЈА САМ БИО КИЛОМЕТАР ДАЛЕКО ОД ЊЕГА!

ДОШ ЈЕДНУ РЕЧ САМО, ПА МОЖЕШ НАПОЉЕ ИЗ ИГРЕ!

ТИ... НАПОЉЕ!

ШТА... ПА ЈА САМ...

ДОСТА! ПУБИ СЕ СА ИГРАЛИШТА, НЕ СПРЕТНАКОВИКУ!

ЈЕДНУ УЛАЗИЦУ!

УАА, СУДИЈА! ОТВОРИ ОЧИ, КИКЛОПЕ! ДОЛЕ!

ваздухом. Попели су се на висину од 558 метара. Потхват је посматрало мноштво света. У корпи балона налазили су се поред путника још и: петао, овца и патак. Лет је трајао 8 минута. Спудтање се обавило без икаквих незгодних

последича, једино се петао сударио са овцом и сломио једно крило.

ЧУДЕСНЕ ВИОЛИНЕ ИЗ ЛИБИЈА

На такмичењу мајстора-градитеља виолина у Познању (Пољска) приказано је 130 најбољих виолина направљених у 17 различитих европских земаља. Прва награда додељена је Јозефу Ваври, најбољем чешком градитељу виолина, из Либије, другу је добио један француски мајстор, а трећу и пету су освојили такође Чеси: Јозеф Пецл и Алберт Ланг. У Либију је за себе поручио виолину и чувени светски виолиниста Давид Ојстрах.

Либи је данас центар у коме се производе најбоље виолине на свету. Налази се недалеко од чешко-немачке гра-

Неки мисле...

Осим Сунца и Месеца, Венера је најсветлија тачка на небу. Неки научници кажу да она даје толику светлост да чак ствара и сенке на Земљи.

олине из Либије не заостају по квалитету за виолинама древних мајстора Страдиваријуса, Гварнеријуса и других. Најскупоценија виолина из Либије била је власништво чувеног чехословачког виолинисте Јана Кубелика и вредела је осам милиона динара.

По мишљењу мајстора Вавре тајна добре виолине зависи од каквог дрвета, боје, лака, а највише од прецизности њене израде коју је само ручни рад у стању да доведе до савршенства.

Данас се у Либију сваког месеца производи око 2.000 виолина, гитара, манголина, виолончела и контрабаса.

Најстарија „домаћа“ животиња у Шведској, како тамо причају је једна јегуља која већ 59 година живи код породице Олафа Аерсона, у Штафснунгену. Упркос великој старости она је здрава и веома живахна. Слуга деде садашњег домаћина удовице је ову јегуљу у оближњем језеру и пустио је у једно мало језеро на имању ове породице. Пре 14 година јегуља је била дебела као мишица јако развијеног човека.

Некада се види и у подне. Неки сматрају да су људи који су тврдили да су видели такозване летеће тачке, уствари, видели планету Венеру која се види често веома добро.

РИПЛИ

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

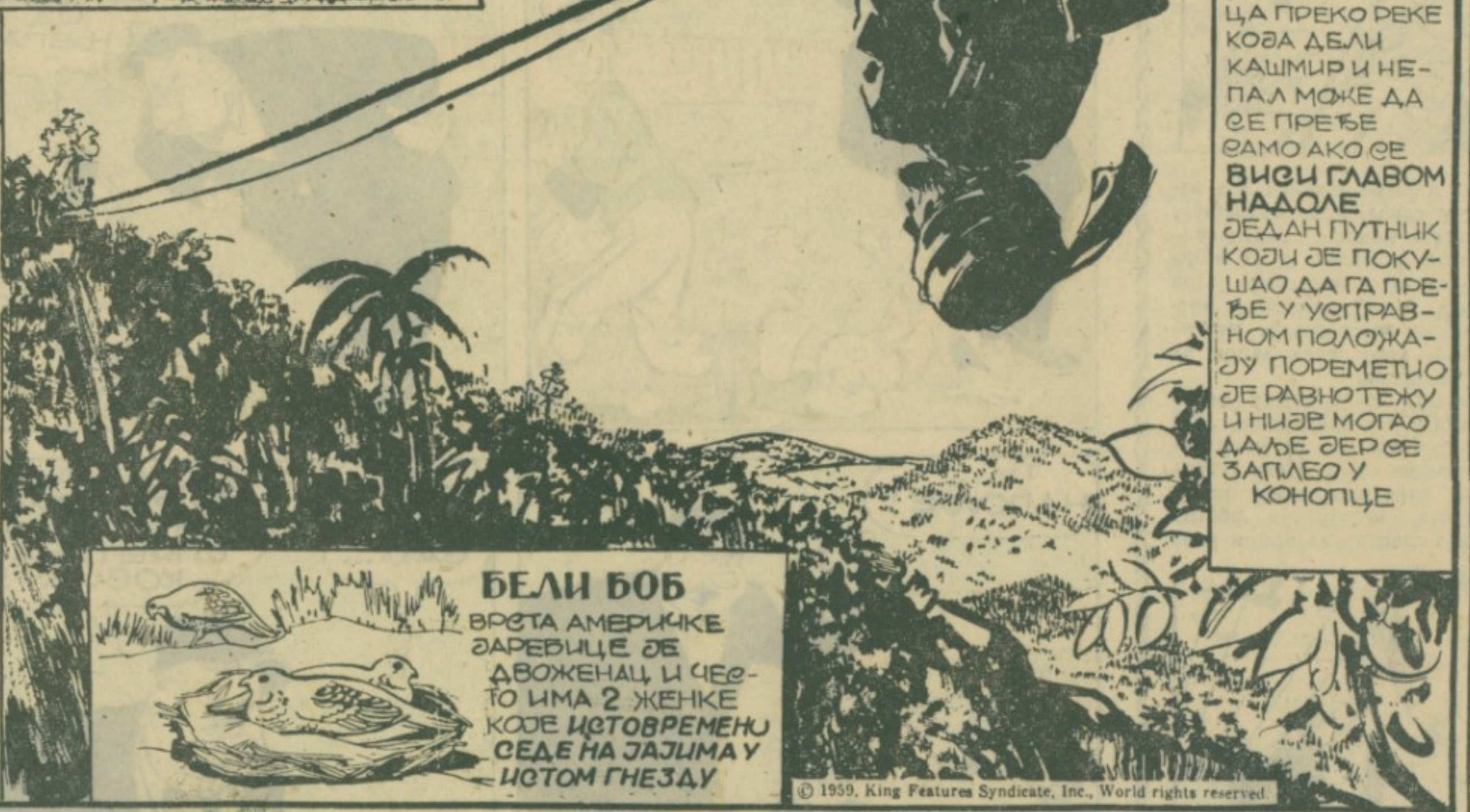
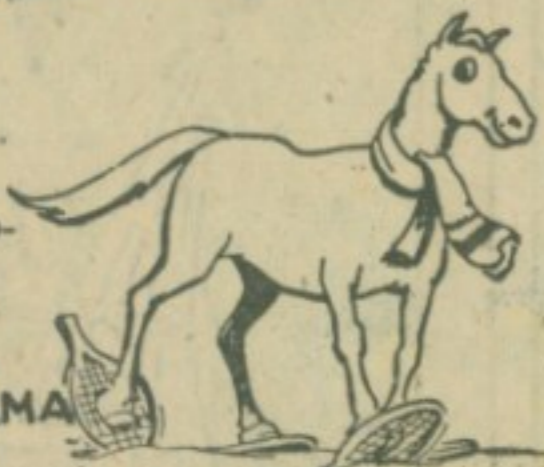
КУЛА СВЕТИЛА „НЕБ“
ВИСОКА 46 МЕТАРА У КОЈОЈ ЈЕ БИЛО 11.000 ТОНА БЕТОНА И ЧЕЛИКА БИЛА ЈЕ ЗА ВРЕМЕ I СВЕТОКОГ РАТА „ПРЕСЕЉЕНА“ ИЗ ШОРХЕНА ДО ЗАЛИБА ХЕДЛИНГ (ЕНГЛЕСКА) И ТАКО ЈЕ ПРЕПЛОВИЛА 30 МИЉА МОРЕМ

ЛЕДИ ФОКЛЕНА
1585-1639
ТОЛКО ЈЕ ПОШТОВАЛА И БОЖАМ СЕ МАЈКЕ ДА ЈОЈ СЕ ЧИТАВОГ ЖИВОТА НИЈЕ ОБРАТИЛА ДРУГАЧИЈЕ ДО КЛЕЧЕКИ

КОЊ

ЕМЕРИКА ХЕНСО НА ИЗ ОПРИНГ ГРОУВА (САД) НАУЧИО ЈЕ ДА ИДЕ НА КРПЛАМА

НАЈОПАСНИЈИ МОСТ НА СВЕТУ

МОСТ ОД КОНОПЦА ПРЕКО РЕКЕ КОЈА ДЕЛИ КАШМИР И НЕПАЛ МОЖЕ ДА СЕ ПРЕЂЕ САМО АКО СЕ ВИСИ ГЛАВОМ НАДОЛЕ ЈЕДАН ПУТНИК КОЈИ ЈЕ ПОКУШАО ДА ГА ПРЕЂЕ У УСПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ ПОРЕМЕТИО ЈЕ РАВНОТЕЖУ И НИЈЕ МОГАО ДА ЊЕ ДЕР СЕ ЗАПЛЕО У КОНОПЦЕ

БЕЛИ БОБ
ВРСТА АМЕРИЧКЕ ЗАРЕВИЦЕ ЈЕ ДВОЖЕНАЦ И ЧЕШТО ИМА 2 ЖЕНКЕ КОЈЕ ИСТОВРЕМЕНИ СЕДЕ НА ЈАЗИМА У ИСТОМ ГНЕЗДУ

© 1959, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ПРИЧА О «РЕГЕНТУ»

Лепота и сјај драгог камења нашли су одјека и у многим легендама, бајкама и предањима. О њима пишу Плиније — Старији, Оскар Вајлд, Курпин и други. Многи чувени дијаманти имају занимљиву историју. За неке се чује да су сасвим случајно нађени: негде крај пута, за друге да су их појединци плаћали животом, за треће да су свакоме ономе ко их је поседовао без изузетка доносили несрећу итд. Један од најлепших и највреднијих дијаманата на свету је „Регент“ или „Пит“. Ево његове повести која умногоме личи и на легенду.

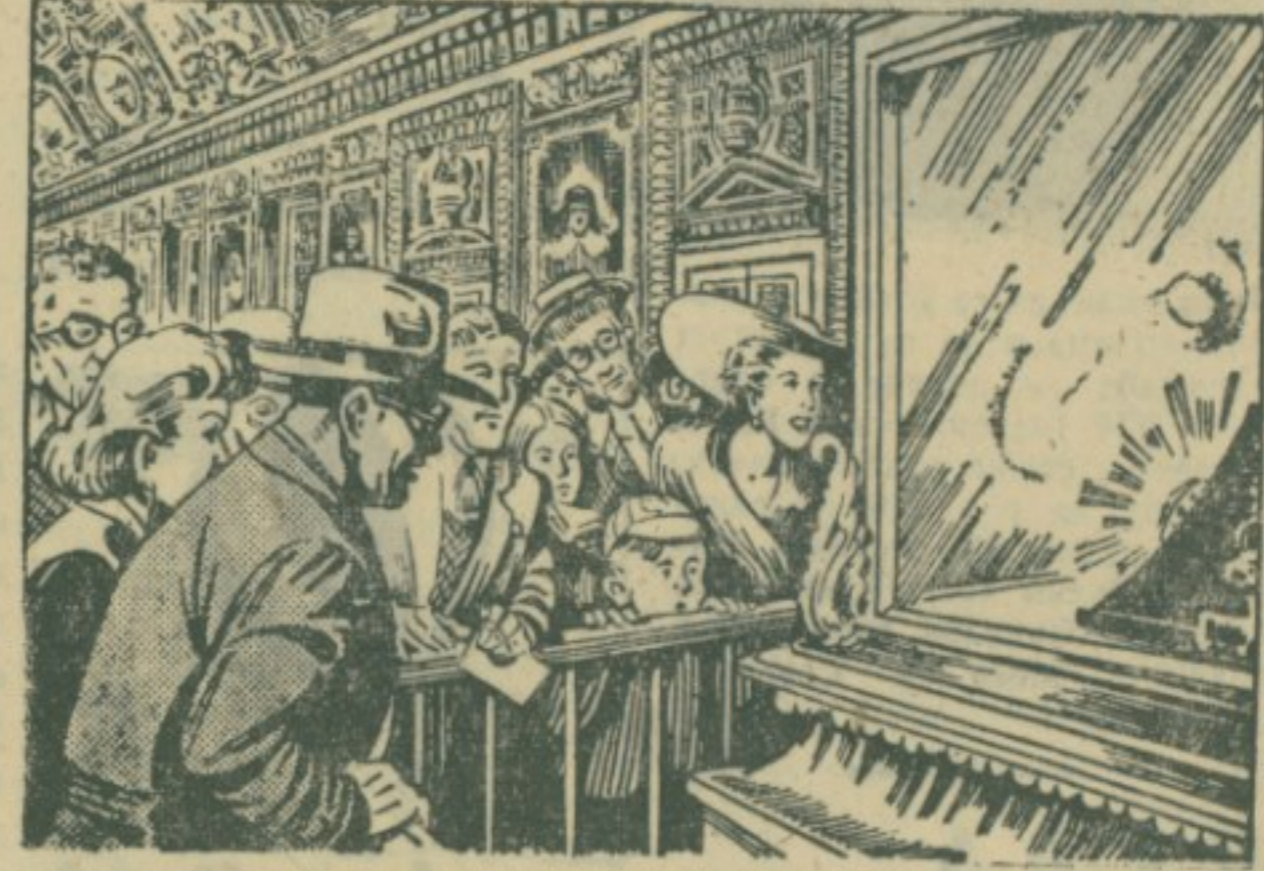
сле два месеца дала на зло. Несрећник је упркос боловима кренуо у Мадрас.

Пошто је прешао брда и долине, просјачећи по селима, стиже на крај свога мучног пута. На пристаништу му пође за руком да убеди капетана једног енглеског брода да га одведе у Бомбај. Морнари су дигли сидро, али кад су се нашли на пучини, један морнар обилазећи овог необичног путника поче у њега да сумња. Инду је везан, отворена му је рана на бутини, пронађен је дијамант. Несрећник је жив бачен у море и убрзо нестао у чељустима ајкула. Ту се завршава ова прича-легенда о несрећном Кришми Короту.

Брод се вратио у Мадрас и капетан је предложио гувернеру Вилему Питу, дошвије чувеном председнику енглеске владе, да откупи дијамант, који је у сировом стању тежио 410 карата. Пит је пристао и за њега платио 20.000 фунти стерлинга. Дошвије, 1702 године, продао га је регенту Француске војводи од Орлеана за 3.125.000 франака. Том приликом гувернер Пит погодио се са војводом да отпаци приликом брушења овог дијаманта припадају њему. Сечење дијаманта трајало је две године и стајало 600.000 франака. Од 410 карата, овај дијамант пао је после брушења на 136 1/2 карата. Камен је брушен у Амстердаму, а постао је накит Марије Антоанете.

Неко време овај чувени дијамант блистао је и на дршци мача Наполеона Бонапарте, који га је први пут нашао на дан свога крунисања. Данас је „Регент“ један од најлепших драгих камења у трезорима Лувра. Некад у живоме месу несрећног парије, како легенда каже, који је веровао да ће му он довести срећу, „Регент“ већ деценијама лежи у витрини чувеног музеја и пред њим се свакодневно скупљају многобројни радознали посетиоци.

Узбуђен, Инду је већ почео да замисли себе као најбогатијег човека на свету. Опрао је камен и измерио га. Сазнао је да има 410 карата. Али, где да га сакрије. Тада се сети једног старог дрвнића који је био „мајстор да нож забоду у руке а да из њих не потече крв“. Он је њему поверио своју тајну, а дрвнић му је обећао да је неће нико одати. Потом му је направио дубоку рупу на бутини и ту сакрио скупочени камен. Разуме се, да је тиме и рану направио, која се по-

„Човек за сензације“

Техника снимања филмова данас је знатно напредовала, али све сцене није лако остварити. Има разних тешкоћа. Једне од њих су и оне на које nailазе глумци када се снима сцена са зверима, па разне трке и томе слично, што се ради да би сцена била привољнија. У раније доба било је, разуме се, теже. Овде ћемо донети цртине из живота Дика Грејса, „човека за сензације“, који је радио у Холивуду после Првог светског рата.

Није волео да се хвали. Када је говорио о себи он се више извињавао што је добар део свог живота провео „лудо и необично“ у филмским сценама када се често налазио у смртној опасности.

Дик Грејс је и раније био у загријању смрти. У Првом светском рату он је члан „ескадриле смрти“.

Његови трофеји били су: 36 рана из аеропланских катастрофа, искривљен врат, повијена кичма, ожигњци и бразготине по телу, изломљена ребра на девет места, опрљена кожа итд.

Иако је имао тако буран живот, он је остао миран и скроман.

Још од раног детињства Грејс је имао жељу да лети.

Када је одрастао, постао је авијатичар. Свој сан остварио је у рату. Смрт га је поштедела. После рата, без паре у џепу, долази у Холивуд да окуша срећу.

Једнога дана посматрао је такозваног „човека за сензације“, који је у једној сцени требало да прикаже пад човека са неке зграде високе 15 метара. Доле се налазила мрежа. Кад је дат знак за снимање, овога су изневерили нерви и он је у очајању повикао:

— Не могу, страх ме је... Дик је знао из рата да и најхрабрији борац може да клоне, па се реши да он опроба. Када се попео, осетио је да је његов претходник имао разлога да изгуби храброст. Осим тога, требало је да се двапут обрне у ваздуху.

Празан џеп није му дао да размисли. — Можете ли ви да ово извршите? — питао га је одоздо директор. — Могу! — одговорио је одлучно Грејс. — Чекајте на мој знак, па онда скоците...

Дошњије, Грејс је причао да не може да појми како је то извео.

— Знам да сам се на да ти знак виноу. Падао сам пре

врћући се у ваздуху. После сам чуо директорове речи: „Одлично, одлично, то је био заиста најприроднији пад који сам видео...“

Тако је Грејс постао филмски акробата и „човек за сензације“. Отимали су се о њега, али се он није хтео да ангажује у свим ситуацијама. Увек би прво добро проучио све околности, па онда доносио решење. Грејс је вршио најсмелије акробације, пилотирао аеропланима који су се крхали, скакао са њих кад су летели и шетао по њиховим крилима док ветар дува. Често је задобијао ране као у рату и недељама лежао у болници, али је омет радио тај вратоломни посао.

За вратоломије у ваздуху највише је употребљавао билане. Волео је отворено седиште, јер се лакше извлачио у случају пада. Када је радио, увек је носио тенис ципеле. Највише је волео да снима око подне, јер, дада су му атмосферске прилике биле најпогодније.

Једнога дана позвао га је директор и рекао му:

— За мој нови филм „Крилато“ потребно је извести неколико авионских катастрофа. У филму се приказује рат и хоћу да буде све што стварније. У једној сцени ваш апарат савладан је од два „немачка“ ловца и треба да падне у „ничију земљу“; да се сав скрха. Ту се налазе бодљикаве жице и комади граната. Апарат треба припаду да се изврне на леђа, али да се из-

бегну жице. Потребно је да пад удесите на удаљености од око петнаест метара од најближе камере, јер тако се може снимити, иначе нема никакве користи... — А друга сцена? — Друга је сцена да скрхате апарат у судару са једном кућом, трећа да га скрхате одмах по старту итд.

Кроз неколико дана он се одлучио. За прву сцену изабран је терен у околини Холивуда и претворен у верну слику фронталне негде у Француској. Био је септембар — тих и леп дан. Искупило се много техничара, разних директора и гледалаца. Сви су дошли да виде, али се на њиховим лицима приметивала озбиљност. Били су свесни тежине задатка. Грејс је био миран.

— Неће изнети главу — шептали су неки и кладили се. Дик је то чуо, па је и он, смећећи се, почео да се клади.

Сео је у биплан и брао се дигао, а за њим још неколико авиона. Ускоро је почела „борба“. Чуло се штектанье митраљеза. „Немци“ сустику Дика и убрзо његов апарат пада главачке. Свиња је стао дах. Дик је изишао из рушевина. После тога настале су експлозије бомби које „Немци“ бацају из ваздуха. Сцена се развијала како треба.

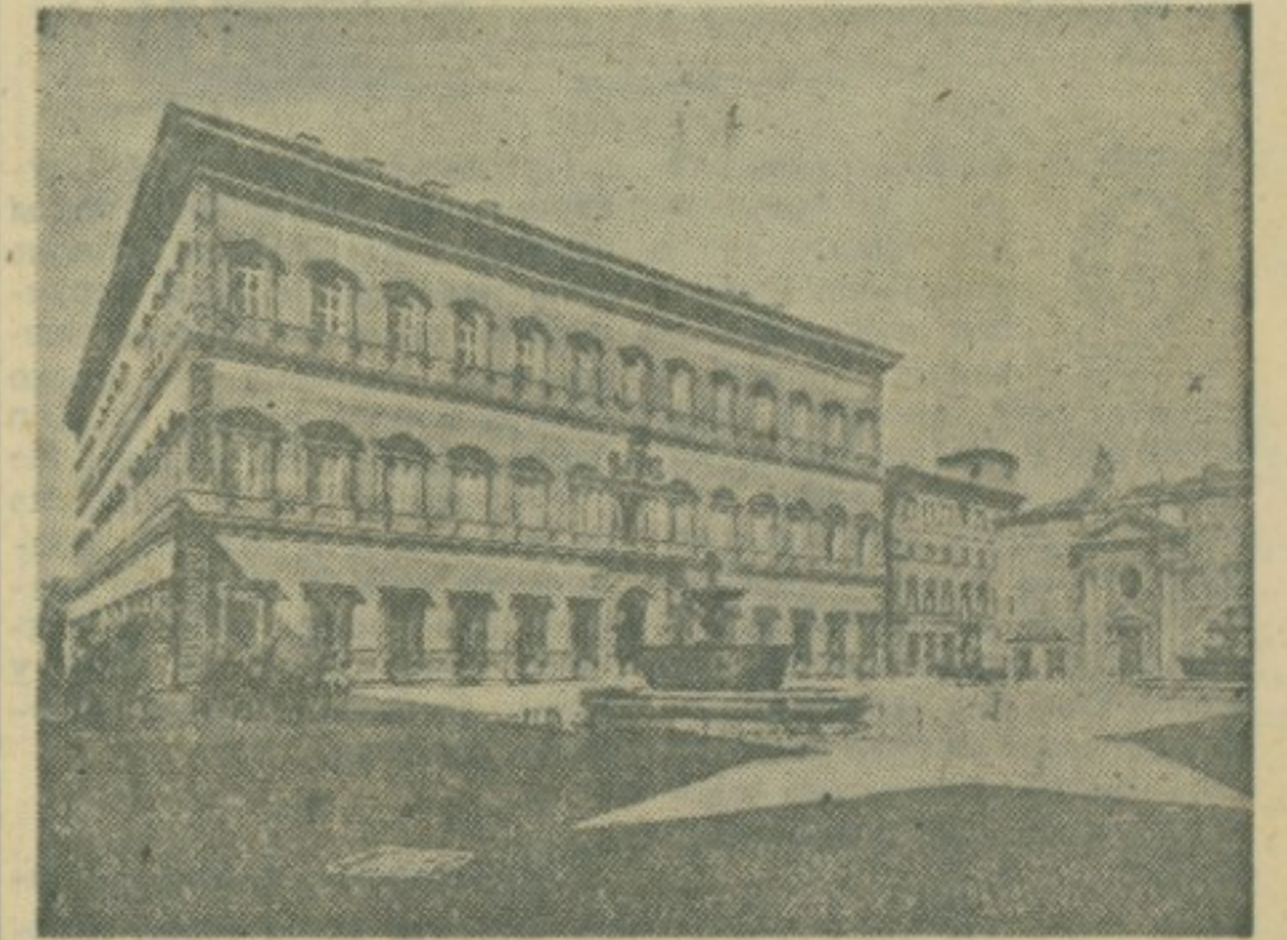
После тога низале су се сличне сцене у другим филмовима. У животу је имао често опаснијих које су изазивале и дивљење и страх код милиона гледалаца у биоскопским салама целог света, а у исто време пуниле благајне биоскопа.

НОВО, НОВО...

У не тако далекој будућности домаћице ће моћи да се снабдевају не излазећи из куће. Увођењем телевизије у боји купци ће моћи преко телевизије спустити у везу са трговинама и на екрану видети како понуђена роба изгледа. Кад домаћица на пример потражи касапина и затражи ову или ону врсту меса, помоћник ће тражити комад држати пред камером, а домаћица ће оценити да ли јој он одговара. На тај начин вршиће се испорука кућама.

Дворци за које се ђлаћа динар закујине

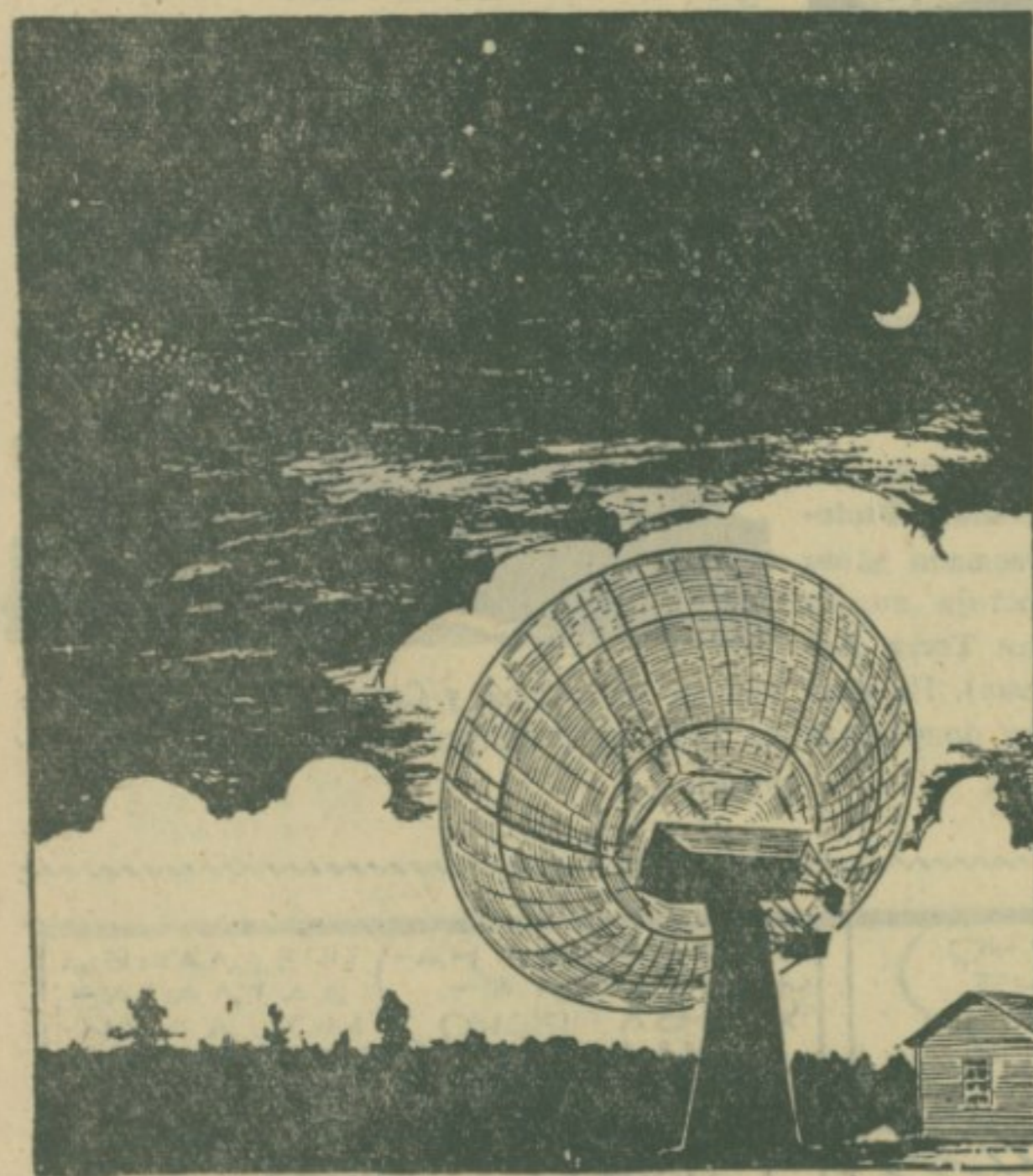
Дворец Фарнезе, дивна грађевина у којој се од 1874 године налази резиденција француских амбасадора код Квиринала, закупила је Француска 1936 године на 99 година.

Годишња закупнина износи само једну лиру. Сваког првог јануара француски амбасадор предаје ту лиру шефу италијанске државе у једној драгоценуј шкрињи за накит. За уврат се Французи угостили Италијанима за њихову амбасаду у Паризу дворца Рошфуко Додвиј чија закупнина износи франак годишње!

КАО У СТАРО ВРЕМЕ...

И овога лета, као и сваке године, 225.000 становника Калгарије, у канадској провинцији Алберти, недељу дана носили су „вестери“ одела. И њихових 400.000 гостију из других вароши, села и фарми са територије између Аљаске и Ватрене Земље били су обучени у „вестери“ одела. Повод за овако велику маскарду увек је „стампеда“, најсмелија светковина људи овога краја. Најсмелији каубоји изводе тада највратоломније акробације: јашу на дивљим коњима, скачу са коња у највећем галопу на бика, ласом хватају говече, а кад на стази затути бесна четворопрежна трка коњима из доба пионира, онда настаје права експлозија одушевљења.

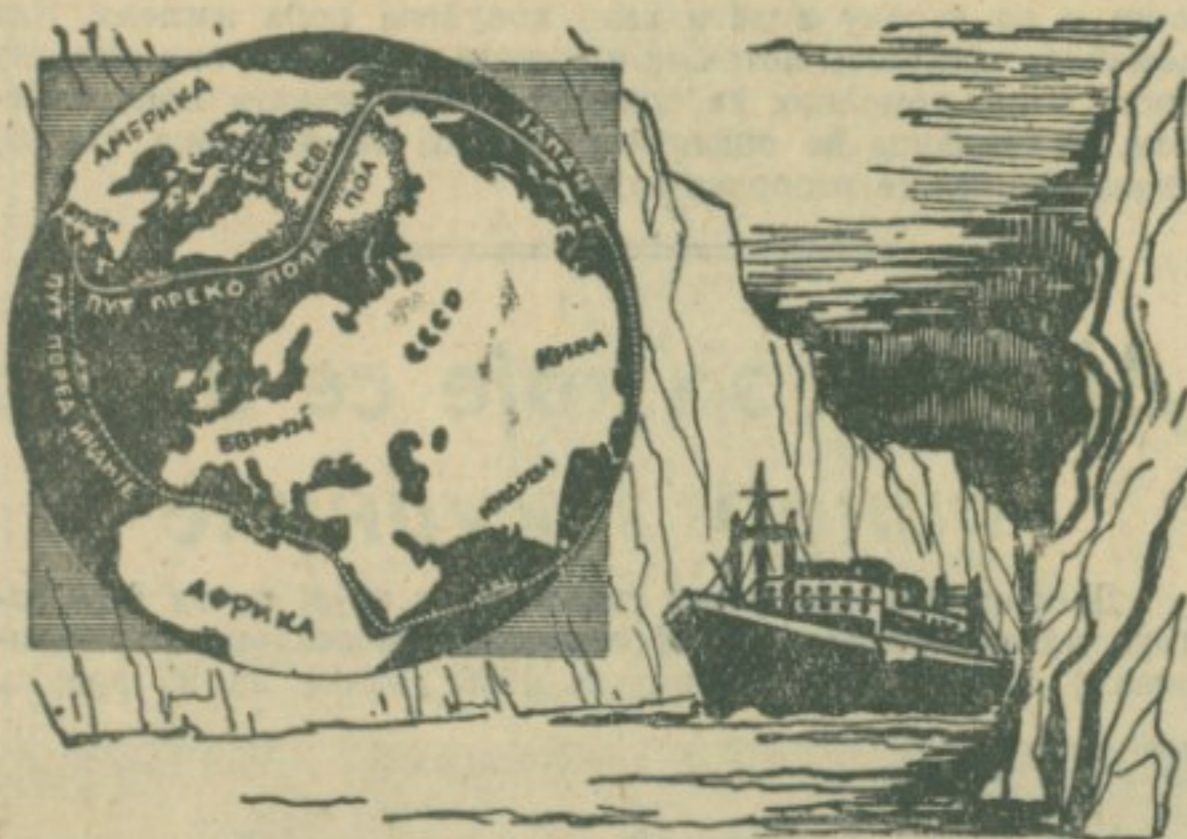

»МУЗИКА СВЕМИРА«

Научници који помоћу радиотелескопа „ослушкују“ в. слону кажу да су експлозије на Сунцу праћене страшном туњавом. Док се са Месеца који нам је најближи чује нека врста шуштања, дотле се из Млечног Пута, у чији састав спада и наше Сунце са својим планетама, чује неко стално пиштање. Све наличи помало на разне сметње које нервирају слушаоце радија. Међутим те сметње веома занимају научнике, јер их они проучавају и називају „музиком свемира“.

У ИСТО ВРЕМЕ — ИСТА МИСАО

Два научника: један Рус и један Американец истовремено су објавили готово истоветне планове за водени пут кроз северну поларну област

пројект неподесан, јер би се прокопани канал убрзо поново заледео. Било је потребно наћи друго решење.

вазилази Жид Вернова маштања. Данас је он сасвим остварљив захваљујући новом, чудесном извору топлоте: нуклеарној енергији. И совјетски и амерички план предвиђају изградњу снажних атомских термичких централа: један на о-балама полуострва Цицек а други на полуострву Сијард, између земље Галског принца и Аљаске. Две централе би се исто тако саградиле на острву Светог Лоренца и на уласку у Берингов Мореуа.

Занимљиво је да се прорачуни совјетског и америчког стручњака поклапају скоро до најмањих појединости. И један и други сматрају да би струји Ценет било потребно три године док прокопа канал. Када би бродови били на путовању из Тихог у Атлантски Океан помагала би им струја, па би они пловили читаву миљу брже на сат.

Америчка и совјетска академија наука су одале званично признање овим пројектима и саопштилe да је канал испод Северне поларне капе сасвим остварљив. Ове високе научне установе честитале су пројектантима и препоручиле су владама својих земаља да што пре приступе остварењу тако значајног дела. У таквом случају пут са атлантске америчке обале или из северне Европе за Далеки Исток био би скраћен за неколико хиљада километара!

Ово није редак случај у историји науке уопште, али је занимљив. Совјетски инжењер Аркадије Маркин и Даније Зајт, професор Универзитета у Калифорнији, објавили су у исто време планове о воденом путу кроз област Северне поларне капе, који су скоро до најмањих појединости истоветни. И још нешто. Ово још једном обелодањује стару истину да се велика открића неминовно морају извршити када услови за то sazру.

За ово значајно дело ни један ни други не могу тражити првенство, јер су њихови планови објављени у истом месецу, док је за њихову израду било потребно више од годину дана.

Путовање подморнице Наутилус која је прошла испод вечитог леда Северне поларне капе показало је свим стручњацима какав би огроман значај имао скраћени пут преко Северног пола и који би био пловач преко целе године. Међутим, решење овог проблема не могу донети атомске подморнице које би могле да превозе само мало робе и путника, а никада не би биле у стању да замене велике трговачке бродове.

Стручњацима, којима је било јасно да је потребно отворити северни поларни пут за површинске бродове, прво је пало на памет да би се такав канал у леду могао прокопати атомским бомбама. Али, брзо су увидели да је овакав

Радови у Геофизичкој години открили су да испод Поларне капе пролази топла струја Куро Шио (у Европи и САД позната под именом Ценет) која се рађа јужно од Јапана а ишчезава недалеко од Аљаске. Један њен крак пролази испод Беринговог Мореуа и као каква подводна река рони на великој дубини испод вечитог леда и завршава се северно од Шпицберга. Према томе, струја Ценет спаја Тихи и Атлантски Океан. Када би њена температура била само нешто виша, отопила би сав лед који се налази изнад ње. Канал који би у таквом случају настао лично би на пловачку клисуру у дебелом леденом слоју. Бродови који би њиме пловили, били би са свих страна заштићени од спрочовитих поларних олујних ветрова.

Пре четврт века пројект запревања поларне струје претстављао би фантазију која пре

ВАРЉИВОСТ СЛАВЕ

Сликари су више него иједни други уметници били жртве неразумевања. Довољно је неколико примера да се дочарају чудесни претокрети у судбини великих сликара и невероватни падови некад слављених уметника. Када је 1892 године Гоген у Паризу нудио своја платна за 50 франака, нико их није хтео купити. Данас нису ретке слике овог великог песника далеких, јужних мора, које се цене на по сто милиона франака.

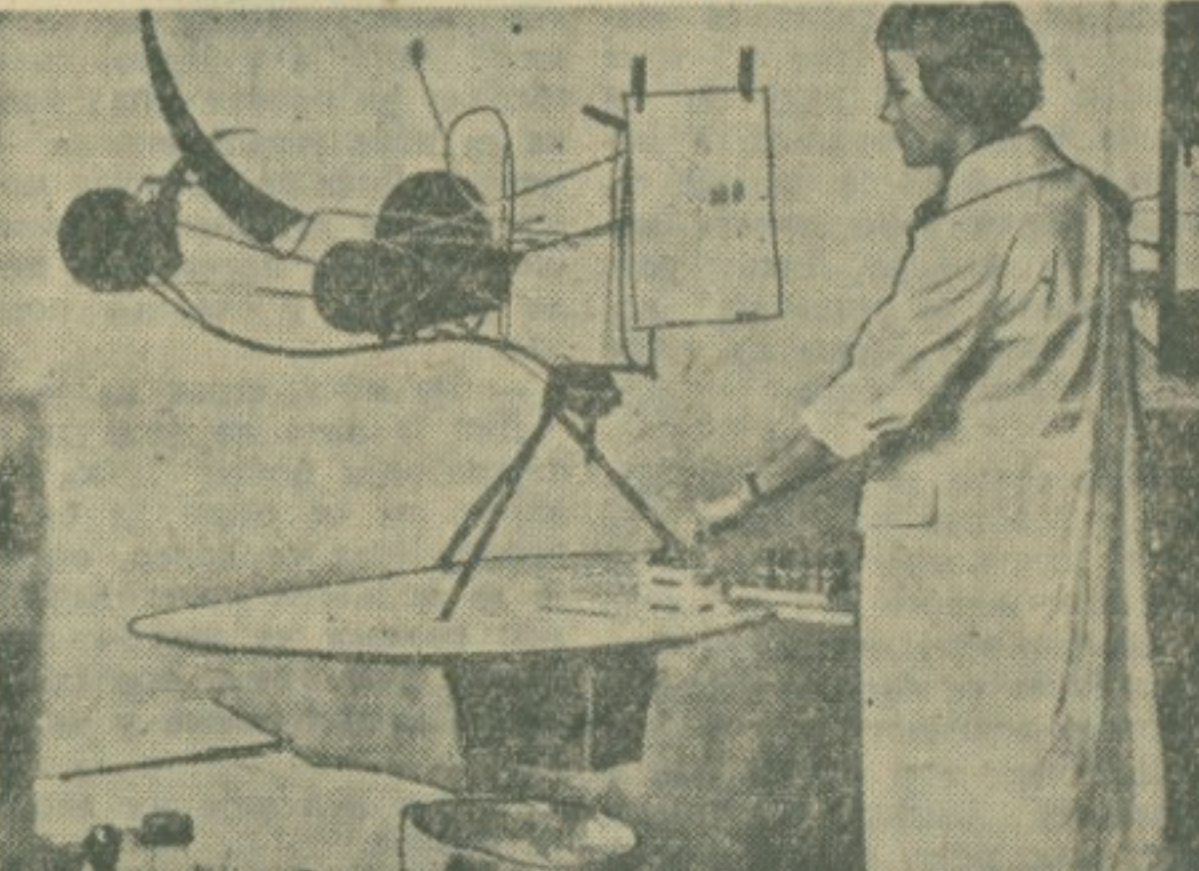
Слична је била судбина и великог сликара мртвих природа Сезана који је своја платна продавао за 40 до 100 франака, а данас нема његове слике која прода ниједно своје платно. Данас најмање његове минијатуре вреде 20 милиона франака.

Сјајни холандски пејзажиста Ван Гог имао је горку младост и годинама није могао да прода ниједно своје платно. Данас најмање његове минијатуре вреде 20 милиона франака.

Гудљивост берзе уметничких слика

се најбоље слике продавале и цениле као данашњих 18 милиона франака. Његови наследници не могу данас да добију за њих више од 500 франака. Сличан је случај и са „Нимфам“ Бужероа које су се пре више од пола века продавале за 12 милиона франака, а данас не вреде више од 50.000 франака. Занимљиво је да најбоље плаћени сликар за живота у историји сликарства није Пикасо, него славни Месоније, званични сликар Царства и Друге Републике, чије су слике 1878 године плаћане преко 100 милиона франака. Данас оне не вреде више од 200.000 франака.

Исевајући помодно сликарство француски филозоф Жан Тингели конструисао је нарочиту машину за сликање уметничких слика и изјавио да ће апстрактне слике које је његова машина нашарала на платну на свакој изложби постићи добру цену. Машина има неколико цевки које се крећу у разним правцима и шарају платно или хартију које додирују. Оваква

МАШИНА ЗА ПРАВЉЕЊЕ УМЕТНИЧКИХ СЛИКА.

ких слика још је занимљивија када су у питању некада чувени а данас заборављени мајстори палете. Један од најчувенијих сликара с краја 19 века био је Леон Бона, чије су

слика не стаје више од 300 франака, а ипак су неупућени аматери плаћали производе „уметничке машине“ 20.000 до 30 хиљада франака.

ПОРЕКЛО СОРБОНЕ

Данашњи најпопуларнији центар универзитетске културе у Француској Сорбона, има дубоку прошлост.

Роберт де Сорбон, француски геолог и капелан Луја IX, рођен у месту Сорбон, у Арденима, 1201 године основао је у Паризу 1253 „maison de Sorbonne“ за сиромашне учитеље и студенте теологије где је настава била бесплатна. Сорбоном је управљао директор, који је под собом имао једног игумана и четири доктора, бирана међу најстаријима, да би одржавали ред, и помоћника који су водили административне и рачунске ствари. Крај старе зграде налазила се и капела а Ришеље, који је био игуман Сорбоне још од 1626 године, заузео се да зграда буде реновирана и дозидана на три спрата, али од тада то више није „кућа сиротиње“.

Сорбона је издржала ривалство са другим колеџима који су створани по њеном угледу, али је у 18 веку претрпела тешке дане, била веома расцепкана, нарочито пред почетак Револуције, и 18 августа 1792 била потпуно укинута.

Од 1808 Сорбона постаје универзитет, а од 1821 отпочиње потпуна настава. То је центар за геологију и то остаје све до 1885, књижевност и науку, као и седиште Париске академије.

БОГАТО ЈЕЗЕРО

— Најдубље језеро на Земљи БАЈКАЛСКО (1.741 м) зове се на јакутском Бајкул: бај — богат и кул — језеро, дакле, језеро богато (рибом). Име му је оправдано. У Бајкалском Језеру живи 36 врста риба, посебна врста фоке и друге.

У потери за алатом Холанђанин В. Јанц открио је 1605 године АУСТРАЛИЈУ

Занимљиво је да су још прикни географи Ptolemy (II век пре наше ере) и познати Ptolemy (II век наше ере) претпостављали да на јужној Земљиној полулопти постоји велика непозната земља, коју су назвали Terra Australis (на латинском Јужна Земља). Па ипак ово име унео је у географију тек природњак Forster — 1770 године.

Како су постала имена

ЗЕМЉА НАСУПРОТ САЗВЕЖЂУ ВЕЛИКОГ МЕДВЕДА

Ледени континент АНТАРКТИДА

добило је то име по грчким речима anti — против и arctos — медвед (односно Велики Медвед — сазвежђе на супротној страни Земље, у близини Северног Пола). „Земља насупрот сазвежђу Великог Медведа“ већа је по површини од Југославије 51 пут! Откривена је 28 јануара 1820 године.

ЖУТА РЕКА

— Под тим именом не крије се само чувени ХОАНГХО (кинески: хоан — жут и хо — река) већ и СИРДАРЈА, по ве-

личини друга река у Средњој Азији — дугачка 2.660 км (таишки: сир — жут и дарја — река).

Заузели позу

Коронадо Острво налази се на око 30 километара од Сан Франциска, у Калифорнији. Оно је пусто, без воде, никад није било насељено људима. На њему живе само птице а око њега плове разне морске животиње. На слици се виде два галеба и један морски гавран како достојанствено „позирају“ једном фоторепортеру.

СИМА ЗИМА

Ускоро...
СВИ СУ ИГЛОИ У РЕДУ!
ДА! ДА! НАШЕ НАСЕЉЕ ЈОШ НИЈЕ ПЕРФЕКТНО!

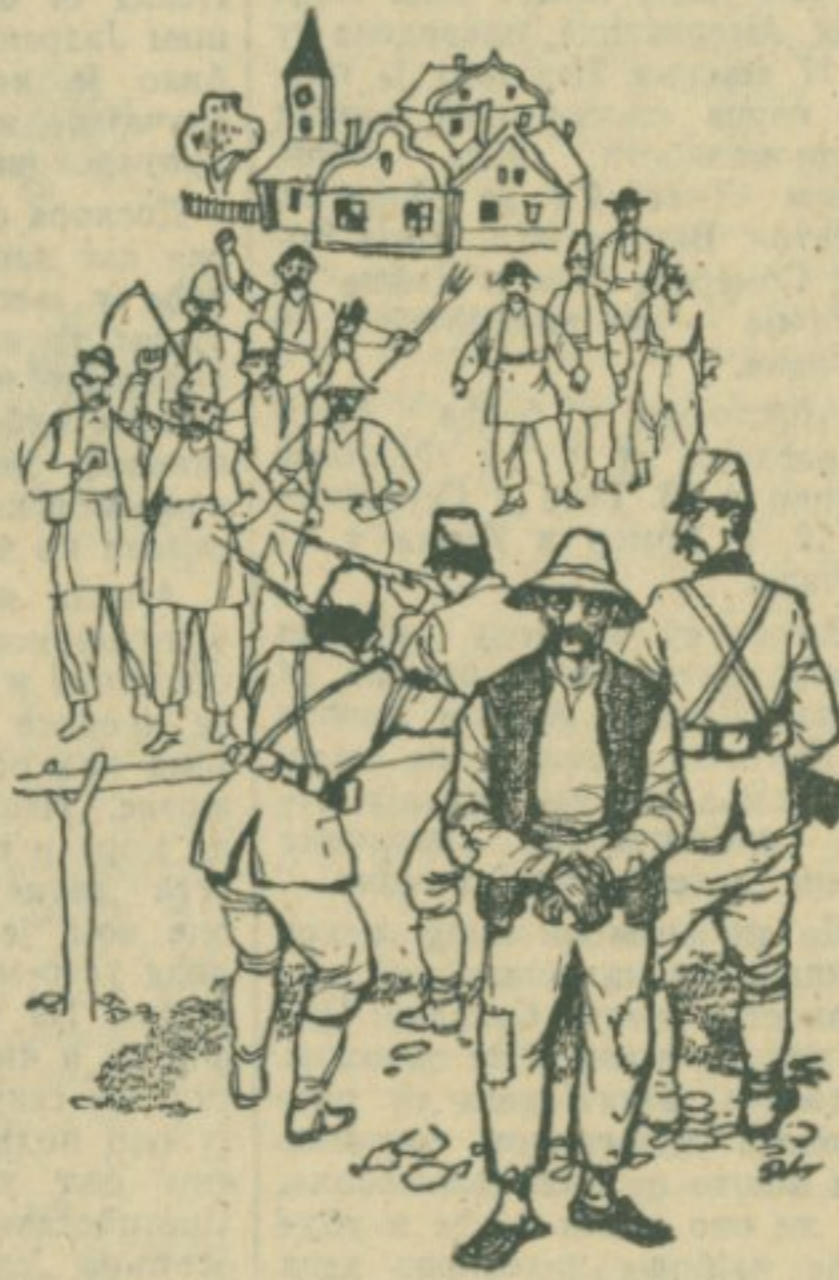
НИМАЛО НИЈЕ ПРИЈАТНО ИТИ КРОЗ СНЕЖНЕ НАНОСЕ! МОРАМО НАПРАВИТИ СТАЗЕ!
ОХ! НЕ!

И ОДАШЊИ НАЦИН ПРЕДА — ЖЕЊА ПРЕКО КАНАЛА ЈЕ ПРИМИТИВАН! ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ МОСТ!
ПРЕДЛАЖЕМ ДА ПЛАСАМО... ДА ЛИ СМО ИЛИ НИ СМО ЗА НОБЕ ПОДУХВАТЕ!

Један политички покрет заталасио је крајем прошлог века и мирно сремско село Оролик, на средокраћу пута између Шида и Винковца. Била је то појава социјализма или, како се у селу говорило, „социјала“.

Оролички »социјали«

Покрет је дошао у село из Шида, под утицајем рада Витомира Кораћа (1877—1940), и појавио се у свима околним местима, негде јаче негде слабије.

Беше зима 1897—1898 године. У селу се најпре почело шапутати па све гласније и отвореније говорити о новом поретку који ће донети социјализам. Најглавније тачке, које су кружиле селом, биле су: порез се неће плаћати, поделити се спахитици, а свака мушка глава добиће по осам јутара земље. Слободно ће се садити дуван, слободно ће се пећи ракија, сећи шума, носити оружје и слободно ићи у лов.

Народ ће сам водити целокупну државну управу, а госпoде-чиновника више неће бити. Таква примамљива обећања оберучке примине у селу сви они који су били сиромашнији, а нарочито они који су имали мушку децу.

Као вођа „социјала“ истаче се у Оролику Филип-Фила Говедаровић. Он је тада имао преко 50 година, а био је из чувене у селу хрватске породице; некада врло богате, али у то време већ неимуне.

Како је у пролеће 1898 године овај покрет узимао све јачег маха, дознаде за њега и управна власт и почетком марта дођоше у село четири жандарма да ухапсе вођу социјала, чича-Филу. Нашли су га на једном пашпаку, недалеко од села, где је чувао своје стадо коза. Везали су га и одвели у оближњу железничку стражару, која се налазила уз сам пут који из села води према Босуту. Пошто тада воз није стајао у Оролику, жандарми су намеравали да га пругом одведу до оближње железничке станице у селу Славковцима, а оданде возом, који је ишао увече, у Винковце.

Међутим, пастири који су видели хапшење и спровођење Филипа Говедаровића, одмах то јавише у село. Било је то око пет часова по подне. Одједанпут на православној цркви зазвониле звона на узбуну, а кроз село се зачуше повици: „Не дајте, људи! Чича-Филу отераше жандари! Народ се у селу ускомешао. Многи пограбисше виле, секире, косе, и потрчаше низ улицу према железничкој стражари. Уз људе су трчале жене и децаци.

Кад су жандарми видели колико људи долази из села, спустише на железничком

жбуње и трње, зађе жандармима за леђа. Видећи да ће бити опкољени, жандарми пустише Филу Говедаровића, а онда се упутише пругом према Славковцима. Из гомиле су се за њима зачули повици: „Уа“.

Одушевљен, народ је тада кренуо према селу. Висок, крупан, са пастирском палицом у руци и кожном торбом преко рамена, Филип Говедаровић налазио се у средини опкољеном народом. Кад га допратише до куће, људи се тек тада разиђоше.

Међутим, жандарми су само отишли до славковачке железничке станице и, кад се смркло, вратише се назад у Оролик, ухапсисе Говедаровића ноћу у његовој кући и спроведоше га у Винковце. Ороличани су за то време мирно спавали.

Кад се ујутру пронесе глас да је вођа „социјала“ ухапшен и отеран, у селу нико није помишљао да иде на посао. Тада се опреми десетак кола, у свака седе четири до пет људи и кренуше за Винковце. Кад су ушли у широки ходник котарске области и рекли да су из Оролика, сви су већ знали за њихов јучерашњи подвиг. Но, на своје велико изненађење, видеше да су им жандарми затворили излаз, а котарски претстојник им саопшти да су сви ухапшени. Нису им дозволили да прослове ниједне речи. Између њих издвојише само ономико колико је било кола, а остале све затворише. По подне, кад се кочијаш вратише, Ороличани су били много изненађени. Али када после три дана дође у село „компанија“ војника — изненађење је било још веће. Војници зађоше од куће до куће. Тражили су оружје и књиге, али тога није било. Тада ухапсисе још пет-шест људи, и такође их спроведоше у Винковце. Пола „компаније“ (око 40 војника) остале после овог догађаја у селу још три месеца, с тим што је село за све ово време морало да их издржава.

Кад су ухапшени саслушали у Винковцима, већину пустише кућама, а око њих десетак задржаше и предадоше Судбеном столу у Осijekу. Суђење је одржано 12 априла 1898 године. Неки су били осуђени на три, неки на шест, неки на дванаест месеци, а Филип Говедаровић доби две године затвора. Цело село било је кажњено на тај начин што је за сваког војника морало да плати по четири форинте од мушке главе. Колика је то цена била, најбоље се може видети по томе што је тада један метар кукуруза стајао четири форинте.

Тако се завршила ова борба ороличких „социјала“.

У потрази за благом

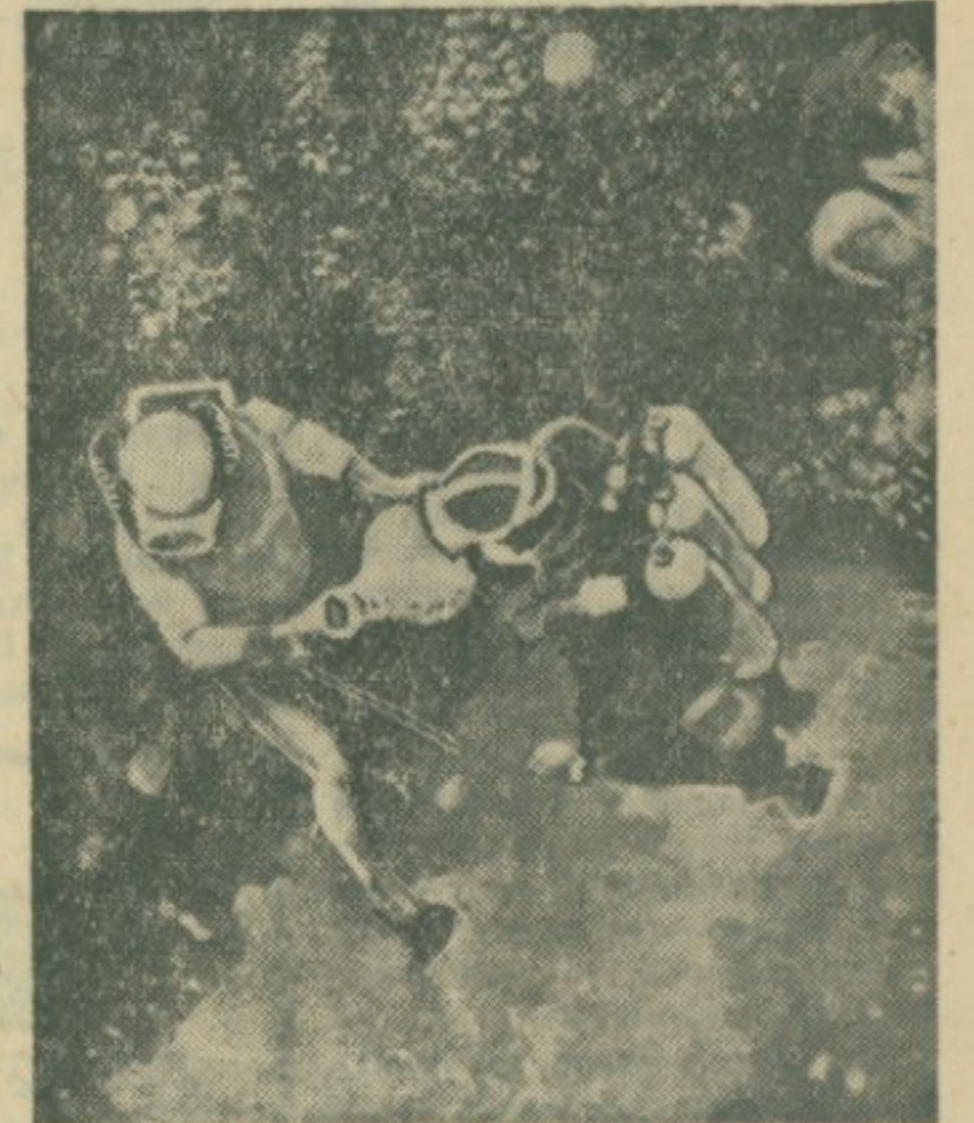
Једна од великих поморских битка у прошлости дала је повода најбољим француским рониоцима и људима-жабама да недалеко од грчких обала крену на морско дно.

Познато је да је 1827 године у бици код Наварина комбинована француско-енглеско-руско флота однела над турском флотом велику победу, па су после тога западне силе наметнуле Турцима мир који је побуњеним Грцима обезбедио слободу.

Савезници су у заливу потопили целокупну турску флоту, која је била састављена од 60 фрегата и других бродова наоружаних са 2.000 бронзаних топова. Данашње рониоце највише привлачи баснословно благо египатског Ибрахим Паше, које се налазило на једном турском броду.

Екипу француских подморских ронилаца предводи Марсел Контал, директор спортског клуба ронилаца „Средоземље“. У њој учествују многи ветерани подморског риболова међу којима и бивши светски првак у тој дисциплини Жак Пено.

Рониоци, који на дубини од 20 до 60 метара трагају за олупинама потопљених бро-

дова пронашли су досад многе старинске пиштоље, сабље, бурмутице, уметнички израђене ковине и посуђе. Све предмете који имају уметничку вредност предали су грчким музејима. На њихово разочарање благо које се налазило на бродовима још није пронађено.

Како су постала имена

СА НАЈБОЉОМ ВОДОМ!

Чудно име за један град! По санскритској речи wanasajа а која у преводу значи онај који има најбољу воду, назван је

БЕНАРЕС

свети град браманца Индије. Сваке године у Бенарес, познат и као „Град са хиљаду храмова“, долази око милион верника, који се купају у водама „свете реке — Ганга“ да би тако „очистили свој дух“. У преносном смислу град има оправдано име.

ЗЕМЉА ВАНДАЛА

— Шпанска покрајина АНДАЛУЗИЈА добила је то име по племену Вандала, које је

у V веку прешло из Африке и заузело један део Шпаније; дакле, (В)Андалузија — Земља Вандала!

ВИСОКА ПЛАНИНА

— У дужину од 1.200 км и ширину 130 до 260 км протежу се највеће планине Европе

АЛПИ

чије име вероватно потиче од келтске речи алп или алб — што значи висок, односно висока планина!

Келти су били у праву. Алпи су високе планине; многи врхови су виши од 4.000 м: Мон Блан 4.810 м, Монте Роза 4.683 м итд.

ИЗВОР МОРА

Једна од најмањих јужноамеричких република

ПАРАГВАЈ

(406.752 км² и 1,7 милиона становника) названа је тако по источној реци, која протиче средином њене територије. На језику тамошњих Индијанаца пара значи море а гуау — извор, те према томе Парагвај има чудно име: „Извор мора“. Ипак, оно је оправдано. Када се са мора пође уз Ла Плату и велику реку Парану, стиже се до „извора“ одакле вода отиче у море — тојест до реке Парагваја.

На погрешном трагу

Тели-хо — одјекују узвизи ловаца који на коњима гоне лисицу. Њу снага већ издаје, ловаца се чини да ће се гоњена животиња овог тренутка срушити. Али, зар су њихови пси полудели? Јер, читав чопор паса, као на неку тајну команду, застаје, полази у сасвим супротном правцу, пушта лисицу да побегне.

У аналима енглеског удружења за борбу против „свирепог спорта“ у коме чопори паса и ловаца гоне једину беспомоћну животињу у последње време забележено је више сличних случајева.

Енглески ловци којима хајка на лисице представља највише спортско уживање огорчено нападају чланове удружења, тврдећи да се служе нечасним начином. Али, главна мета њихових напада је неки професор Хевит. За време последњег рата Хевит је по службеној дужности проучавао хемиска средства за борбу против непријатеља и у свом слободном времену пронашао је неку хемикалију која привлачи псе и због које они, чим је осете, напуштају траг не само лисице, већ и сваке друге дивљачи. Хевитову хемикалију удружење за борбу против „свирепог спорта“ употребило је први пут пре годину дана. Успех је превазнао сва очекивања. Отада је ретко која хајка на лисице проша неометано. Чланови удружења кришом су се увлачили на приватна ловишта и поспали по земљи Хевитову хемикалију. Једном је, међутим, та Хевитова течност била узрок јед-

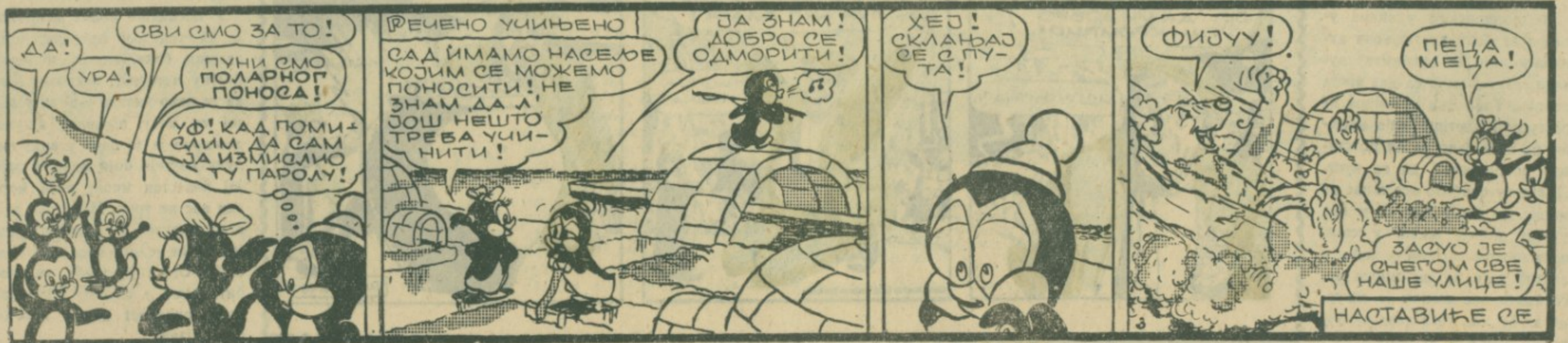
ног и смешног и непријатног догађаја. Жена неког члана удружења забумом је, уместо парфемом, попрскала свој капут Хевитовом водницом. Прог пса који је на улици кренуо за њом није ни приметила, али кад се њему убрзо придружио други, па трећи и, најзад, сви пси из околине, она је стала да бежи. Пси су је гонили у стопу, све до куће. Потпуно изнебуљана, жена је онако обучена улетела у каду пуну воде да би што пре спрала са себе Хевитову водницу.

Последњи...

Дивљи коњи америчког Запада о којима су писане приче и романи преживљавају тешке, можда, и своје последње дане. Некада је преријом дурило милион грла. Пре 15 година било их је још 100.000, а сада се сматра да их има око 15.000. И тај остатак је прогоњен. Стотине каубоја хватају их ласом, а пилоти их у виском лету гоне док потпуно не клону. Све те сцене фотографисала је нека Вилма Џонсон и јако се огорчила. Она је са другим пријатељима животиња тражила од америчког Конгреса да предузме мере да се заштите ови коњи.

Колекционар кључева

Хајрих Панкхофер из Минхена почео је пре пет година да окупља разне кључеве. Већ је створио богату збирку. Он поседује кључеве из свих времена и разних земаља, свакојаких облика, великих по 30 сантиметара и мајушних којима су некад жене закључавале касете са наитом и носиле их на руци као прстен.

ЉУДИ И КЊИГЕ

Интересантно је шта најрадије људи читају осим литературе на свом матерњем језику? Да ли се њихови укуси увелико разликују?

Одговор ћемо наћи, ако у обзор узмемо само књиге које све главније библиотеке у свету класификују под бројем осам, који се односи на десетомилу класификацију за „литературу“. Ту су сва она дела која људи већ вековима пишу за своју разоноду, или зато што нешто желе да забораве или да се други људи нечег сете, или просто из жеље да региструју своја одушевљења и убеђења, своје мржње и очајања, своје емоције и наде.

Један занимљив случај забележен је у Грчкој где, у 1955 години, од 358 превода 260 отпадна на „књижевност“. Од овог броја 49 су били преводи с класичног грчког — што је већи проценат него у било којој другој земљи. Грци изгледа нису презасићени великим делима своје прошлости. У Француској су у току исте године преведене 1452 књиге, од којих 861 дело припада књижевности.

Ако бисмо хтели да изаберемо преводе ремекдела светске књижевности у 1955 години — која би била победница?

На првом месту, како по броју преведених дела тако и по броју језика на које су преведена, налази се Лав Толстој. Још од 1948 године његова дела се налазе на челу а ни 1955 године ниједан писац или песник, бивши или садашњи, није могао да конкурише аутору „Рата и мира“. Преведена у 23 земље и читана широм целог света — од Јапана до Бразилије, преко Индије и Индонезије — његова дела, потпуна и скраћена, свуда и увек се могу наћи.

Одмах иза Толстоја долазе два писца чија су дела преведена у 22 земље — Вилијам Шекспир, највећи драматичар модерног света и Ханс Кристијан Андерсен, славни писац бајки.

На трећем месту је група коју сачињавају два Руса, је-

дан Француз и један Американац: Максим Горки, Антон Чехов, Оноре де Балзак и Џек Лондон. Дела све четворице истакнутих књижевника преведена су 1955 године у 19 земаља. Од њих је, изгледа,

највише успеха после Другог светског рата имао Чехов, чија су новија дела највише преведена.

Још два Руса, Достојевски и Тургенев, заједно са Чарлсом Дикенсом и Александром

Димом, налазе се у архивском делу списака — дела су им преведена у 18 земаља. Све су то позната имена у свету и прошло је много година откако су се први пут појавила њихова дела „Браћа Карамзови“, „Давид Копперфилд“ и „Очеви и деца“. Што се тиче „Три мускетара“ њихова слава се проширила широм свих континената још много раније. А ово једине жене: дела Перл Бак, Американке, преведена су у 17 земаља. Иза њих је оваћа група књижевника разних националности: Жил Верн, Марк Твен, Ги де Мопасан, Платон, Виктор Иго, Емиљ Зола, Сомерсет Мом и Дафне ди Морје — сви преведени у 16 земаља.

Аристофан и браћа Грим преведени су у 14, Фенимор Купер у 13, Гете и Сервантес у 12, а Хомер и Данте у 11 земаља.

Затим су на реду чувени писци детективских романа, са Коном Дојлом, Агатом Кристи и Питером Чинијем на челу. Последња два чак спадају међу најчитаније савремене писце детективских романа.

Да ли филмови имају неког утицаја на преводилачку активност у свету? Свакако! Према речима познатијих светских издавача, многа дела су распродата муњевитом брзином тек пошто су била филмована. Да ли ово значи да ће и убудуће најбоља литерарна дела зависити од успеха продатих биоскопских карата за те филмоване романа? Да ли ће синемаскоп поттајни људе на читање?

НАЈВЕЋА ОПАСНОСТ

Н

Јвећа опасност која прети купачима, нарочито у тропским морима, је опасност од морског пса (ајкуле). Некад се он појави и на шем Јадрану. Прошлних година било је неколико несрећних случајева које је морски пас проузроковао.

Доскора се сматрало да морски пас напада човека чим се нађе у његовој близини. Међутим, то није увек тако. Благодарени испитивањима подводних риболоваца, сада се углавном, зна у којим случајевима морски пас може да буде опасан по човека.

Ајкула има јако развијено чуло мириса. Изгледа да је она осетљива и на треперења која се преносе кроз воду, по којима она осети приближавање жртве. Неки научници мисле да морски пас „чује“ тојст осети „звук“ рањене рибе или оне која је на самрти, па се онда устреми на њу да је прождере. На тај начин се објашњава и чињеница да се морски пси сакупљају у већем броју око подводних риболоваца, чим они узврате неку рибу.

Претпоставку да ајкула има осетљив „слух“, односно чуло додира, поткрепује и чињеница да је она привучена и подводном експлозијом. Али није можда привучена само експлозијом, колико чињени-

цом да она проузрокује велики број мртвих риба које она онда прождере.

Сигурно је да морског пса нарочито привлачи мирис крви. Због тога риболовци употребљавају мехурове напуњене крви, да би привукли ајкуле и онда их ловили.

Многи истраживачи који се баве овим питањем тврде да бела боја привлачи морског пса скоро исто толико, колико и крв. Због тога није чудо што он тако радије напада купаче беле пути од особа мрке коже. Риболовци у тропским морима (тврди др. А. Равина у занимљивом чланку о опасностима за човека од морских животиња у једном француском медицинском часопису из кога узимамо податке за овај чланак) бацају новине у море како би се ајкуле на њих устремили, док рибари уловљену рибу мирно из мора ваде.

Док је чуло мириса у морског пса добро развијено, докле је његов вид врло слаб. Изгледа да црна боја пружа скоро потпуну заштиту од њихових напада. У неким крајевима црнци сасвим несметано зароне у воду у којој има много ајкула само претходно шаке и табане премажу катраном да би били потпуно црни. Међу иктилолозима (стручњаци који проучавају рибе) још се расправља о томе да ли црна боја одбија морског пса исто онако као што га бела боја привлачи или он уопште не види или не разликује црне и тамне предмете, док светле види и због тога се на њих баца.

Уједи морског пса су скоро увек врло опасни. Ајкула се обично врло хитро (брзином од 30-40 км па и до 70 км на час) устреми на жртву, отвара уста и великом снагом кида парче меса са неког дела човечијег тела. Погрешно се

ИРСКА БАЈКА

ИРСКА — ЗЕМЉА МАШТЕ И ЛАСКАЊА... ПОЕЗИЈЕ И СМЕХА... ДИВЉИХ ПЛАНИНА И ПИТОМИХ ВОДА...

... И ЈУБАВИ... И КУЊИХ ДУХОВА...

ВИСИНА МЕЂА УКУС ЧИТАЛАЦА

Према мишљењу доктора Мишела Вардија, који је учествовао у експедицији на Монгт Еверест, укус према књижевним делима се мења у односу на висину. По њему, они који у низини читају обично криминалне романае чији се заплет брзо решава а исто тако и брзо заборавља, на великим висинама желе да читају класике — тојст солиднија и испитивија дела.

КУЛИНАРСКА ПРОПАГАНДА

На лондонским улицама ускоро ће бити постављени аутомати који ће „служити“ кувана јела — месо са две врсте поврћа. Тамошњи кулinary ће растурати картице које миришу на неко јело да би потстакли потрошаче да га купе. „Жене су особито осетљиве на мирис, — кажу они — и кад ујутру поред писма у свом поштанском сандучету набу и листић који ће им мирис заголицати нос сасвим је сигурно да ће, кад тога дана купују храну, узети и ту робу“.

МЕСЕЧАРИ

Једне августовске ноћи становнике куће у улици Сент Оноре број 136 у Паризу пробудили су тресак разбијеног стакла и избуљени крици. Један петнаестогодишњи дечак пао је са шестог спрата на стаклени кров изнад малог кућног дворишта и задобио смртоносне озледе...

Нажалост, овакви случајеви са „будним спавачима“, који у сну често предузимају веома смеде подухвате, нису сасвим ретки. Један индиски лист навео је случај Пандита Рамрака, кога су пронашли 35 километара од његове куће. Не знајући шта може да га снађе, он се изложио опасности по врло стрмој и узаној стази. И Волтер је забележио податак о једном месечару који је био његов рођак. Он је имао обичај да устане из постеље, да се обуче и, пошто би се дубоко нагнуо над невидљивом особом, заиграо би менует. Потом би легао у постељу. Сутрадан у његовом

мозга, јер месечар док спава, поново васпоставља везе између мозга и нерава који управљају мишићима. Спавач у мислима издаје заповести, нерви их спроводе и тело их извршава. Међутим, веза са памћењем и даље је „у прекиду“. Човек може да се креће, да говори и ради све док се не пробуди или док поново не легне, али у сећању не остаје ни најмањи траг.

Месечари се пужу уз кров, они плету, кувају или пишу. Има их који су у таквом стању написали романе. Наравно, није важно какве су књижевне вредности они били. Било је математичара који су у стању месечарства успели да реше проблеме који су им иначе стварали главобољу, а кад су се пробудили, видели су резултат написан у својој свесци. Један Енглец, чији је живот служио као узор другим, извршио је убиство у стању месечарства. Једино захваљујући неоспорним тврдњама лекара, он је успео да се спасе од смртне казне. У америчком граду Веруеру власти су трагале за десетогодишњим дечком који је нестао из своје собе. Сутрадан је нађен како спава у стану непознатих људи где раније никад није долазио.

Пошто је објашњење научника Павлова открило механизам појаве, требало је да се сазна зашто се то догађа, како се постаје и ко може да постане месечар? За решење овог проблема заслуга припада модерној америчкој школи за психоанализу.

Реакција на околину

Пошто је 35 година испитивао аномалије сна, велики стручњак за појаве месечарства доктор Натанајел Клитмен, професор физиолозије на универзитету у Чикагу, сматра да је сваки месечар свестан присуства особе која над њим бди. Другим речима, он ће поћи у пустиловину само ако спава сам у соби. Зато, овакво лице мора да има заједничку спаваћу собу с родитељима, брачним другом или другим рођацима.

Према доктору Клитмену и ма и таквих пацијената који тврде да су месечари само да би сврнули на себе пацњу околине. Међутим, према подацима у САД ипак има око 4 милиона особа склоних месечарству, што не претставља мали број.

Проучавања су довела до закључка да месечарство претставља отпор према средини у којој живи болесник. Код нормалних људи: страх, јача љутина и нетрпељивост појединог лица из своје околине могу да проузрокују мање или више непријатне снове. Насупрот томе, месечар претвара сан у акцију. Он се, уствари, понаша као глумца који игра у драми коју је за себе „написао“, полазећи од свог страха или од своје љутине. У току „извођења“ једне такве драме лако се откривају елементи кривице, страха, љубави, мржње и свих других узбуђења која узнемирују човечији дух. Сомнамбулизам је нека врста психоанализе коју узнемирена особа врши на своју иницијативу и не знајући за њу.

Испитивања Зелде Теплиц

Професор за неурологију и психијатрију на Северозападном универзитету у Америци доктор Зелда Теплиц обелоданила је недавно резултате десетогодишњих испитивања месечара. На основу њених закључака пало је у воду више митова, а нарочито онај да се месечару не може ништа догодити. Пре свега нетачно је да они имају нарочити смисао за равнотежу. Ти људи нису на својим ногама ништа чвршћи од ма ког другог човека. Затим, потпуно је нетачно да се месечар не сме да пробуди из свог необичног сна. Баш напротив, никако не би смели да одклевамо да га пробудимо. Сваког месечара треба што пре повратити. Доктор Зелда Теплиц доказује да такав

лесник, кад престане да спава, врло добро зна шта се с њим збило. Не треба да вас збуни ако пробудени месечар почне да нас грди и да виче. Сцена која наступи кад се он отрезни слична је нападу хистериче, али је потпуно разумљива. У суштини, сваки месечар је задовољан, јер је све стан да је други о њему води рачуна.

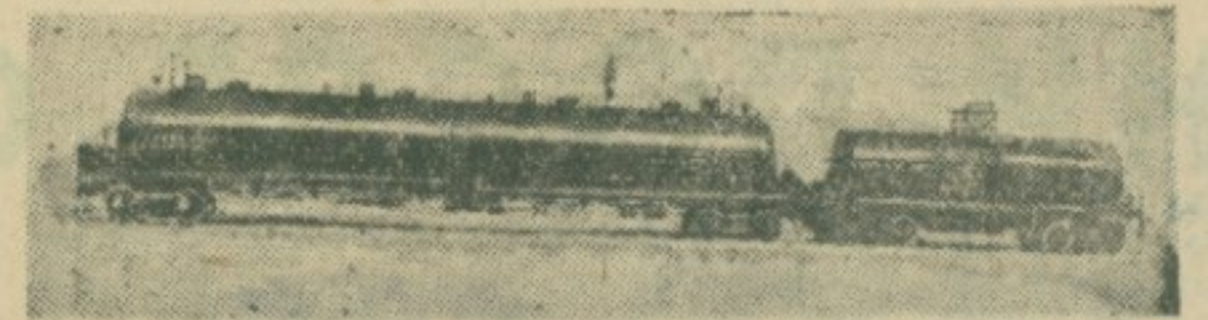
Сме ли се закључити да месечар не треба схватити озбиљно? Не. Треба ли пробуженог месечара прекоревати? Ни то не. Месечарство је озбиљна болест, што се мора увек имати на уму.

Несрећа се може избећи

Месечара не мора да снађе никакав зао удес, само ако се над њим стално бди. Али, то није довољно, јер права несрећа ипак може да се догоди и то усред нервног растројства које је последица нездравог стања или лоших односа са средином у којој се живи. Неуравнотеженост долази најчешће од страха. Месечар се боји да заспи или се плаши да се пробуди, а сам страх долази обично од бојазни пред животом уопште.

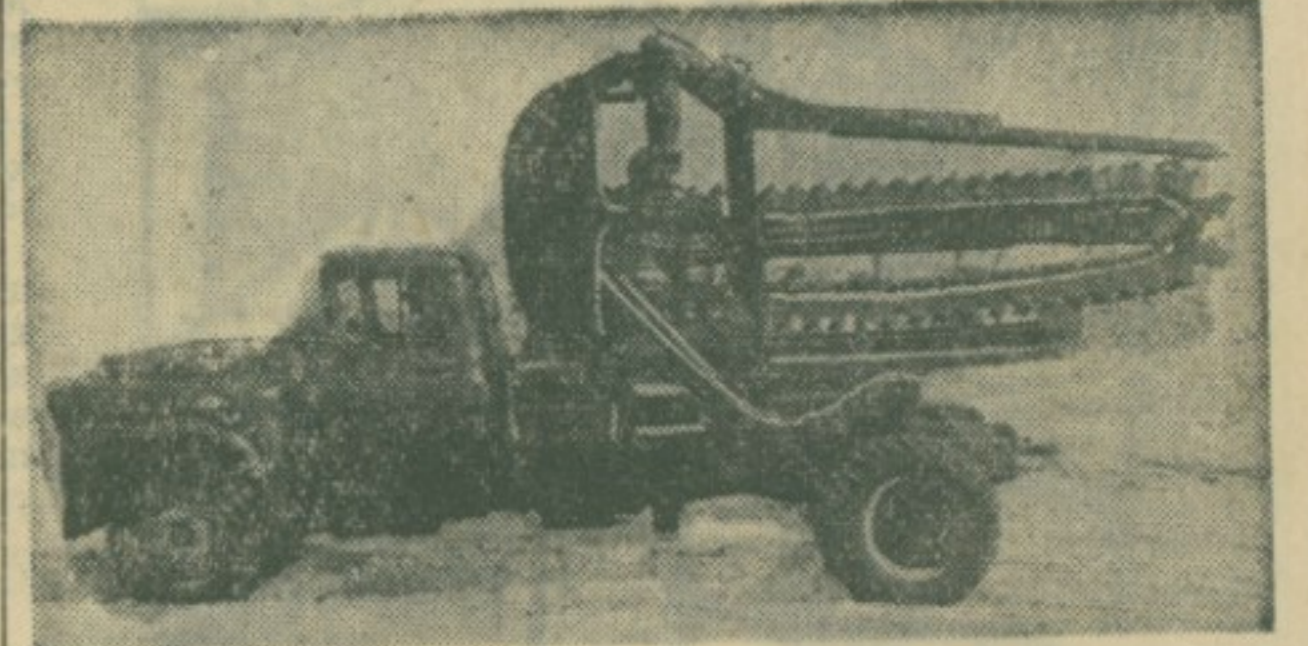
Такав страх код деце не претставља ништа необично. Скоро сва су деца у неку руку месечари, само што њихово месечарство, ишчезава за време пубертета.

Код одраслих, месечарство је знак да се особа тешко привикава на друштвену средину. Уколико неко покаже овакве знаке, потребно је да се што пре обрати лекару за помоћ. Страх који је уврежен у свести човека може да се отклони једино психолошким анализом.

ПРОДУЖЕН ВАГОН ЦИСТЕРНА

Овај огромни вагон цистерна дуг је 20,25 м а висок 4,40 м. У своја четири одељка он прима 21.800 галона, док стандардне цистерне примају само 8.000 галона (десно на слици). Њега је саградила једна америчка компанија за превоз уља из рафинерије до магацина.

НАЈБРЖЕ КОПАЊЕ РОВОВА

Ово је најбржи и најспретнији копаљач јаркова на свету. Машина може да почне рад само 30 секунди пошто је напустила пут. Када се нагне ископа рупу у земљи. Без истезања може да ископа рупу дубоку 2,85 м, а са истезањем 3,60 м.

Кад је рупа ископана, камион полази напред и копа. Ако је дубина рова 1,80 м машина прелази 7 м у минути. Ископана земља може се бацити на једну или другу страну. Под повољним условима машина ископа око 5 кубних метара земље у минути. Грета на којој се налазе лопатице може се поставити да копа под разним угловима. Њу покреће хидраулични механизам.

ПРОНАЛАЗАЧИ

ТЕЛЕВИЗИЈА

И поред невероватно пожртвовања рада, а радно је и дану и ноћу, он је прве године успео да уштеди свега 78 долара. На ипак вера га нике напустила. Јер је пред собом имао стално одређен циљ. Никакве понуђене послове ако нису у вези са његовим радом, нике примао.

Радећи на својим проналасцима он развија радар, систем помоћу кога се могу открити објекти ико се не виде. Радар касније постаје важан проналазак на мору и у ваздуху. Међутим, пошто није одмах свој проналазак патентирао, догодило се да је неко други то учинио.

Када је 1936 године усавршио своју катодну цев, успео је најзад да нађе купце и дође до скромне зараде која му омогућава даљи рад на усавршавању телевизије. Био је сасвим сигуран да ће успети. Али за то је требало да сагради радиостаницу, а новац није имао.

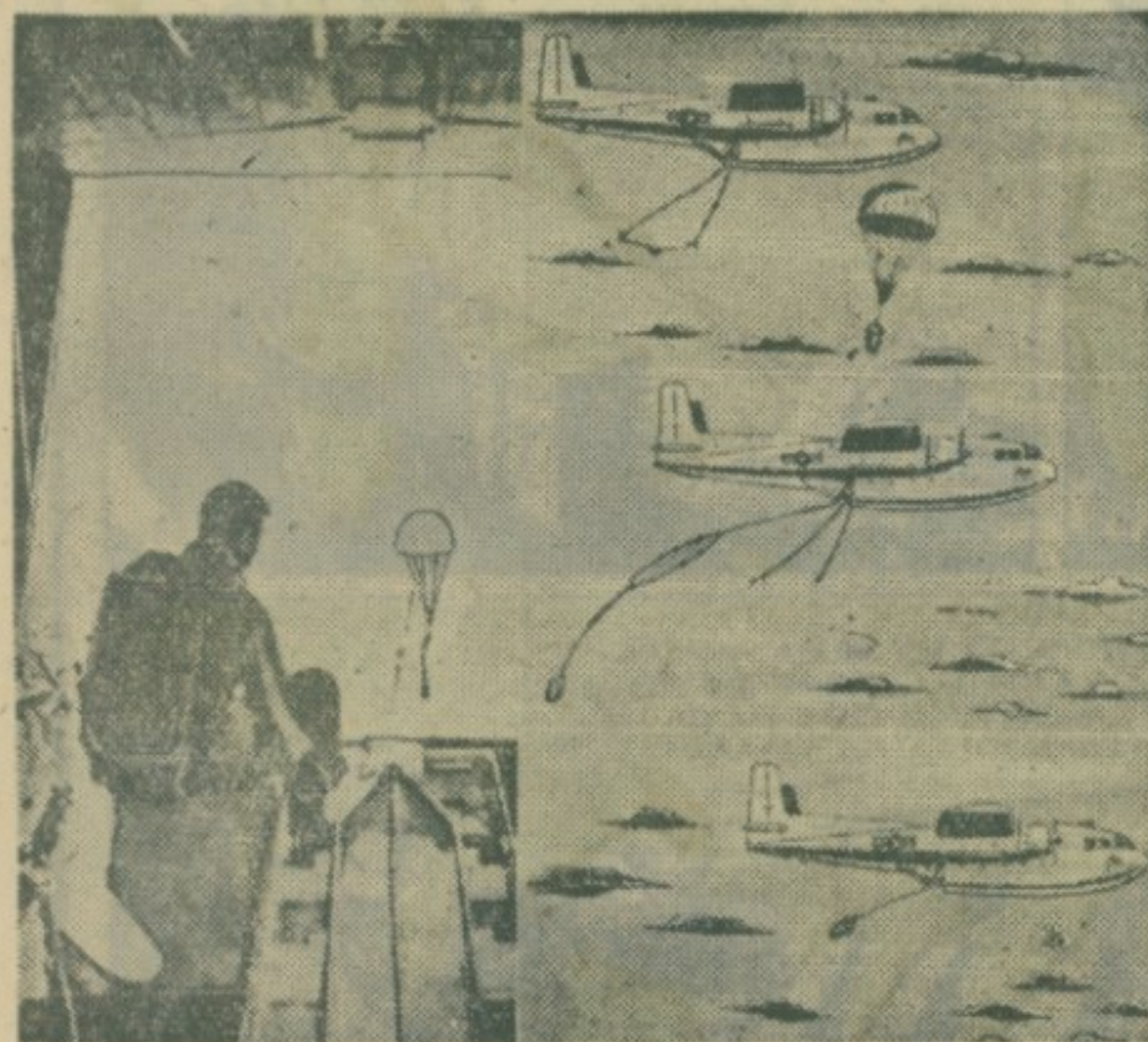

Осећао је да је будућност телевизије неограничена, али да би се заинтересовало јавно мишљење потребна је била велика пропаганда и реклама. Сви његови покушаји да неки заинтересовани проналази су. Коначно када је већ био кључно појавила се филмска компанија Парамунт. (Наставиће се)

„Комбо-боган“ се може користити и лети и зими. За зимско санкање овај тобоган има троструке металне клизачке. Лети се на њега постави дрвена крма и санка се по води иза моторног чамца.

ТОБОГАН ЗА СНЕГ И ВОДУ

ХВАТАЊЕ У ВАЗДУХУ

Ово је најновији начин хватања капсула повратне ракете при спуштању на земљу падобраном. Овај авион подељен је за овакав задатак. Опрема у

виду трапеца која се испусти кроз врата за утовар хвата падобран којим се капсула спушта на земљу и увлачи је у авион.

НИ ПОСЛЕ СМРТИ НЕМАЈУ МИРА

НЕМАЈУ МИРА

ника мадридске општине из времена Жозефа Бонапарте. Када је 60 година доцније отворена гробница да би се тело славног сликара пренело у мадридски Пантеон, утврђено је да је гробница опљачкана и да на костуру нема главе која ни до данас није пронађена.

Страшне су биле и судбине других људи чија су тела постала предмет или болесних људи или мрачних типова. Тако је жалосну судбину доживео Кромвел и његова породица. С његовом главом прављена је трговина, док најзад није нашла починак у породици Вилкинсон у којој се чува око 150 година. Упркос напора енглеске владе, још није учињен крај овом скрнављењу. Сличну судбину имали су и посмртни остаци француског краља Анрија IV, а човек који је хтео њиме да тргује упропастило је цело имање плаћајући експерте да би доказао аутентичност посмртних остатака.

Када је пред крај прошлог века у Паризу постављено централно грејање у цркви Сен Рош радници, који нису упозорени, начинили су праву пустош међу гробовима многих славних Француза. Растурени су посмртни остаци Корнеа, Ленотра, Дидроа и других, па им се ни до данас не зна за гроб.

смрти од немила до недрага. Он је умро у Шведској, али је његово тело после 14 година пренесено у Француску. Када су га сахрањивали, приметили су да костуру недостаје глава, коју је заправо узео неки Декартов обожавалац у Шведској. Глава великог филозофа поново се појавила у Стокхолму 1820 године, где је продата за 100 франака и најзад враћена у Француску, али није припојена његовом телу него су је сместили на једну полицу „Музеја човека“ на обалама Сене.

Исто тако била је жалосна судбина посмртних остатака и славног сликара Гоје. Он је умро у изгнанству 1828 године у Бордоу, где је сахрањен у подруму свог пријатеља Мартина Гојкочеа, бившег претсел-

стотине фараона, краљева, принчева и принцеза из Египта, припадника многих чувених династија са обала древног Нила, који су да би уживали у што већем миру после смрти саградили величанствене пирамиде или узидали своје гробнице у срце гранитних планина, ишчезли су без трага или су продати за мање и веће износе. Њихови остаци који су напустили обале Нила у већини случајева претстављају уносну робу у рукама мрачних трговаца.

колонији Испањоли избили нареду, саркофаг са Колумбовим телом пренесен је на Кубу. Још тада се појавила сумња да калуђери из Сан Доминга нису предали тело над којим су бдели три века, већ су га заменили неким другим костуром. Према се и данас сматра да у катедрали у Хавани лежи Колумбово тело, многи стручњаци, који су прегледали остатке у гробници сматрају да је у њу стављено тело неког другог човека.

Слична подвала извршена је и са телом шведског теозофа Емануела Сведенборга који је умро 1772 године у Лондону. Енглези су наводно послали Шведанима остатке њиховог мислиоца, али је касније утврђено да су његово тело, уствари, задржали у Енглеској, а Шведанима послали посмртне остатке неког незнатног човека.

Остаци многих славних људи и моћних владара такође су доживели необичне судбине. Христифор Колумбо, који је умро 1506 године у Ваљадолиду, желео је да његово тело буде сахрањено у Сан Домингу, Шпанија се у то време противила последњој жељи свога великог адмирала и захтевала да његово тело буде сахрањено у отаџбини. Када су 1796 године у бившој шпанској

Један век раније чувени француски филозоф Рене Декарт лутао је исто тако после

СТАРА ПОСЛАСТИЦА

Сладолед се у Европи први пут помиње, како кажу неки хроничари, у време римских императора Тиберија и Нерона. Хроничари, који су нам оставили помен о тој послastici, веле да се сладолед правно у то доба од млека намирисаног парфемом и помешаног са ледом.

Међутим, на другом крају света Кинези су још пре Римљана били велики мајстори у справљању сладоледа. Чувени путник Марко Поло (1254—1323) одушевљено пише о томе како су Кинези изумели послastici па се њоме човек освежи усред лета а не пије воду.

Тајна производње сладоледа изгубила се после пада Римског царства. Делимично се очувала на Средњем и Блиском Истоку у току Средњег века. У Француској се сладолед први пут појавио 1660 године када је Фирентинац Франциско Прокопио основао кафану у Фосе Сен Жермену.

ДАНСКА УЧТИВОСТ

Дански хотелијери поносе се својим угоститељством. Сматрају се за најучтивije и најпредусретљивije угоститеље на свету. То је доказано и директор једног од најelitнијих хотела у Копенхагену. Једног дана у салу за ручавање ушао је неки младић у шорци и кошуљи са засуканим рукавима. Сео је за сто и замолио келнера да му донесе ручак. Келнер га је учтиво замолио да мало причека. Најзад, после малог оклевања пришао му је лично директор хотела поклониво му се са церемонијалом којим удостојава и друге госте. Пружио му је стужавник на коме се налазило једно писмо у званичном хотелском омоту. У писму су биле написане ове једноставне речи: „Част нам је да вас известимо да ваше присуство није пожељно у нашем хотелу... Врло нам је жао!“

ДВЕ КРАЈНОСТИ

Природа је пуна чудесних занимљивости. На овој слици видите јаје једне врсте колибрија из породице trochilidae најмање птице на свету и јаје ноја, цина међу птицама.

ЧУДАЦИ

Легендарно острвце Палмарола, у Средоземном Мору, источобина Кирика, постаје уточиште међународног „Братства“, организације у којој људи желе да живе далеко од цивилизације, по њиховом схватању препуне празавица. На Каприју је већ извршена свечана предаја острва првом претседнику „Братства“, 84-годишњој песникњи Вајлет Роуслеј. Мандат важи пет година.

У земљи „Утопији“ на Палмароли свака етничка група имаће своју парцелу земљишта и право да једног свог претставника шаље у централну владу. Исто тако свака национална група добиће своју основну школу, а после ње деца ће посећивати централну школу где ће ипак на предавањима која ће се одржавати на четири језика, слушати о уметности, књижевности и филозофији.

ПЕГАЗ ТРАЖИ ХИДРУ

ЦРТА А. ОИШЕР

ЕРО ВАШЕГ ОЦА, ТРУДИТЕ СЕ ДА ГА ОПАМЕНТИТЕ. ВИДЕМО СЕ КАСНИЈЕ

ТАТИЦЕ, НАЈ-УОЛГА, ДЕТЕ МОЈЕ! ЗАБОРА, КАКО ТО ИЗГЛЕДАШ?

ЈЕ! КАКО СИ ДОСПЕЛА ОВАМО?

РАМОНЕ ЈЕ УЖАСАН КАД ТАКО ПОСТУПА С ТОБОМ ПА ИПАК, ЗАР НЕ БИШТЕ МОГЛИ ДА САРАЂУЈЕТЕ? МИ, ЉУДИ СА ЗЕМЉЕ, ТРЕБАЛО БИ БАР ОВДЕ ДА СМО СЛОЖИЛИ!

ДА САРАЂУЈЕМ СА ТИМ ЗЛИКОВЦИМА? ПРВО САДВИЖАЈ ШТА ОИМ УОКЕ ПА ОНДА МЕ САВЕТУЈ, МАЛА МОЈА.

ЗБОГ НАЛОГ ПОГОРШАЊА АТМОСФЕРСКИХ ПРИЛИКА НА ПОВРШНИ ПЛАНЕТЕ, МАРСОВЦИ СУ СВЕ ЗНАЊЕ УСМЕРИЛИ НА СТВАРАЊЕ ВЕШТАЧКИХ УСЛОВА ЗА ЖИВОТ. ЗАБОРАВИЛИ СУ НА РАТОВЕ И ОРУЖЕ.

КАДА ЈЕ НАША ХИДРА СРЕДНО СТИГЛА НА МАРС, ЖИТЕЉИ ОВОГ ГРАДА НАС ПРИЉУБИТИШЕ С ДИВЉЕЊЕМ И ВЕОМА ПРИЗНАТЕЉСКИ...

...ВЕОМА ГОСТОПРИМЉИВИ, ТРУДИЛИ СУ СЕ ДА ЧАС ЧИО ЗНАЈУ СА ТЕКОВИНАМА СВОЈЕ ВЕКОВНЕ МАРЉИВОСТИ.

ИШЛО БИ КАКО ТРЕБА, ДА РАМОНЕ НИДЕ ОТКРИО УЖАНО СВОЈСТВО ЈЕДНОГ ЕЛЕМЕНТА, НА ЗЕМЉИ НЕПОЗНАТОГ, КОМБИНАЦИЈОМ ЊЕГА, ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ И НИЗА СОЛИДА ДОЛАЗИ ДО ЗРАЧЕЊА, КОЈЕ УБИЈА СВЕ ЖИВОТ, ЧАК И НА ВЕЛИКИМ ДАРИНАМА. ПОШТО НА МАРСУ БЛЕК-ТРИЦИТЕТ НИЈЕ ПРОНАЂЕН, ДО ТОГ ОТКРИЋА НИЈЕ НИ ДОШЛО.

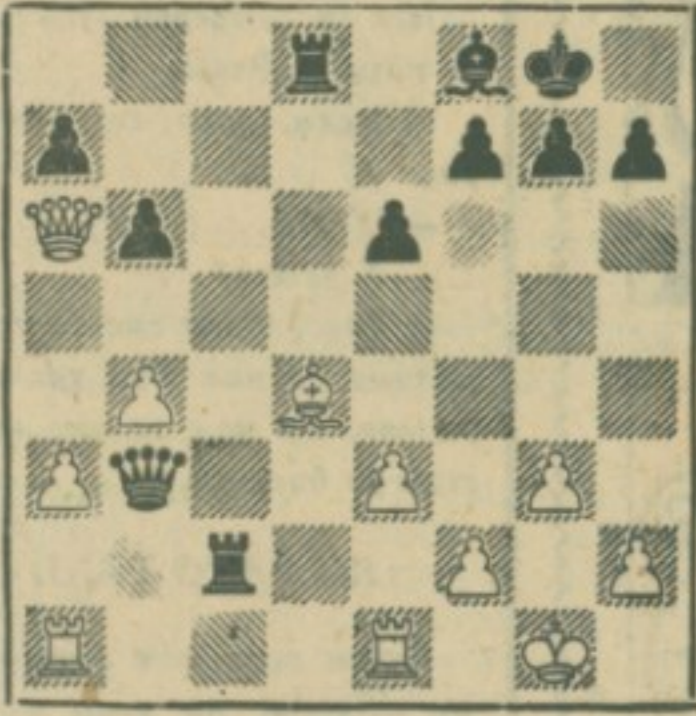
РАМОНЕ ЈЕ СТВОРИО ПЛАН ДА ЗАГОСПОДАРИ ГРАДОМ, ДА УСАВРШИ „ЗРАКЕ СМРТИ“ И ДА ПОСЛЕ ТОГА ПОМОГУ ЊИМ УГРОЗИ ЧАК И ЗЕМЉУ. У ТОМЕ МУ ЈЕ ПОМАГАО ТЕХНИЧАР КАПОН. ЈА САМ СЕ, НАРАВНО, УСПРОТИВНО. РАМОНЕ ЈЕ УЗЕО ОРУЖЈЕ СА БРОДА, УХВАТИО ПОГЛАВАРА И СТАРЕШИНЕ ГРАДА И СВЕ ЧАС СТРАПО У ЗАТВОР.

ЗАТИМ ЈЕ ОСЛОБОДИО КРИМИНАЛЦЕ И ЗЛОКНИЦЕ, НАОРУЖАО ИХ И СА њИМА ПОЧЕО ДА СПРОВОДИ ПЛАН. НАЈБОРЕ ЈЕ ТО ШТО ЈЕ РАМОНЕ У СТАЈАНОЈ РАДИОВЕЗИ СА НЕКИМ СВОЈИМ ПОМАГАЧИМА НА ЗЕМЉИ.

УЧИМО ШАХ

LXXXVIII

У прошлој лекцији Капабланка је као бели у игри са Аљехином постао господар претпоследњег реда и добио је партију. Сада ћете видети како он као црни, у игри са Нимцовићем, постаје опет господар претпоследњег реда и — опет добија партију.

Две војске исте јачине стоје једна према другој. Црна почиње да јуриша.

1. ... e6—e5

2. Лd4:e5 Тd8—d2

Капабланкини топови заузели су претпоследњи ред. Гледајте сада шта ће се на овом реду догодити!

3. Дa6—b7 (Да је бели вукао Тe1—f1, дошло би 3... Дb3:e3, 4. фe Тd2—g2+, 5. Кg1—x1 Тr2:x2+, 6. Кx1—g1 Тg2—f2 мат).

3... Тd2:f2

4. g3—g4 Дb3—e6

5. Ле5—г3 Тf2:x2.

Зашто сада Нимцовић не сме да носи лавцем топа, већ мора да доводи даму у помоћ? Анализирајте!

6. Дb7—f3 Тx2—r2+

7. Дf3:g2 Тu2+r2

8. Кr1:r2 Де6:g4

9. Та1—d1 x7—x5

10. Тd1—d4 Дg4—g5

11. Кr2—x2 a7—a5

12. Те1—e2 аb

13. аb Лf8—e7

14. Тd4—e4 Ле7—f6

15. Те2—f2 Дg5—d5

16. Те4—e8+ Кg8—x7

Нимцовић предаје, јер је и материјално и позиционо слабији. Ова поучна партија одиграна је у Њујорку 1927 године.

СИНТЕТИЧНИ КРВНИ СУДОВИ — Доктор хирушког одељења Медицинског факултета у Хаустону у Тексасу, др Михаел де Беки врши пресађивање крвних судова од пластичне масе код срчаних болесника. Оваква хирушка интервенција у року од четири дана од добијања напада може код болесника сасвим да отстрани последње капи и знатно смањи губитак памћења.

НАЈРАСПРОСТРАЊЕНИЈИ КАЛЕНДАР — У највише распрострањене календаре на свету убраја се „Кинески календар“ који издаје државно издавачко предузеће у Пекингу — штампана се у осам милиона примерака

ПРВИ ХЕЛИКОПТЕР — Први хеликоптер који су конструисали француски инжењери Бјенвени и Лоноа још априла 1784 године, приказан је члановима Француске академије наука. Прототип је био тежак свега неколико килограма, а сам хеликоптер је са успехом издржао опште.

ЛЕЧЕЊЕ КИСЕОНИКОМ — Два лењинградска професора Панов и Ремезов, практичним огледима доказали су да је кисеоник добар лек у борби против вируса. Утврдили су да оксидација хелија ствара неповољне услове за њихово развијање. Тако су убригали мишевима смртоносну дозу вируса који изазивају обољење живчаног система, и ставили их у хелију где се кисеоник налазио под притиском од једне атмосфере. Код три четвртине мишева на којима су вршени огледи, вирус су нестали из организма и болест се даље није развијала. Зато ова два професора сматрају да се кисеоник може применити и код људи за лечење обољења проузрокованих вирусима.

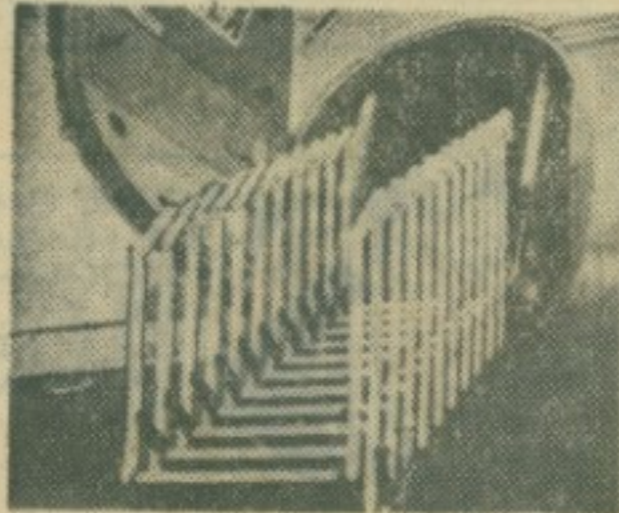
ФАБРИКА ВОДЕ — На обали Калифорније подиже се нова фабрика која ће помоћу нуклеарне енергије омогућити добијање пијаће воде из морске. Нуклеарни реактор даваће потребну топлотну енергију за дестилацију воде, а помоћу великих црпи она ће се слати у базене, где ће се таложити. Одатле ће бити упућивана у посуде наизменично грејане и хлађене што ће омогућити издајање соли. У следећим коморама вода ће бити загревана до кључања одакле ће се цевима пара одводити у резервоаре за сакупљање пијаће воде. Капацитет ове фабрике, према писању неких америчких листова, износило би четири милиона литара воде дневно.

АУТОМАТИ ЗА АЛКОХОЛ — У неким кафанама у Западној Немачкој налазе се аутомати који мере степен пијанства. Довољно је да гост притисне дугме које означава број попијених чаша вина, пива и другог алкохолног пића, па да одмах добије обавештење колико има алкохола у себи. Уколико има већи проценат, од дозвољеног постоји опасност да га саобраћајна полиција казни.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СТЕПЕНИЦЕ СЕ УВЛАЧЕ У АВИОН

Овом путничком авиону није потребна рампа за искрцавање путника, јер он носи степенице у својој унутрашњости.

Ове степенице направљене од лаке металне легуре имају механизам за хидраулично скупљање и заузимају врло мали простор у авиону.

СНОВИ ГЛУВОНЕМИХ

Три лекара из Вашингтона: Менделсон, Соломон и Сигер проучавала су снове глувонемних лица. Анкетирали су 26 глувонемних студената и утврдили да су снови глувонемних необично јак и чести. Глуви сањају, кажу лекари, „у боји и у три димензије“. У већини снова глувонемни саобраћају међу собом као и друга нормална лица, тј. без гестова, којима се иначе служе на јави. Осим тога, када сањају тешке снове они често у њима доживљавају своје детињство и

додир са својим родитељима, када су иначе били многи нормални. Што се тиче глувонемних који су то постали после неке несреће њихови снови су сиромашни и без интензитета.

ЗА ГОЛУБАРЕ

Наше голубаре свакако ће интересовати закључци до којих су дошли неки испитивачи у Немачкој. Њих је нарочито занимало који од голубова писмоноша најбрже слећу у голубарник па су дошли до закључка да на то утичу два елемента: један, инстинктивни и други, хормонални. Најхитрије су голубице које се враћају на јаја ради лежења, и то одмах у почетку између првог и шестог дана, и када доносе храну младима до треће недеље.

ЈАСТУК — ЦИСТЕРНА

Паул Баннион може да наслоји главу на овај највећи „јастук“ на свету. То је цистерна

од најлона превучена гумом дуга 19,20 м, а широка 7,20 м, која може да прими 50.000 галона уља или неке друге течности. Кад је празна тешка је једну тону и може се савити.

ЦИНОВСКИ КОТЛОВОИ

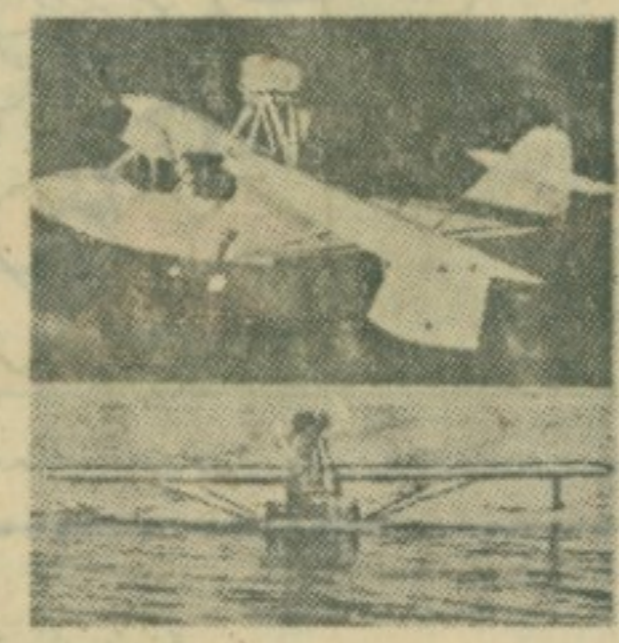
Да би се потчинио Нијагара и добила струја утрошено је око 360 милијарди франака. Монтирани статори имаће пречник који ће бити дуг 13 метара, а биће их тринаест за 13 котлова који ће снабдевати струјом најјачу централу на свету.

ВИТАМИНИ ПРОТИВ БУКЕ

Једна група јапанских научника сматра да бука утиче на извесне људе штетно и да они због тога оболевају од авитаминозе. По њиховом мишљењу „радионици чедичана“ губе више тиамина (витамина B1) од радника који раде у мирнијим фабрикама. Код тих људи настају раздражљивост, несаница, нејасно се изражавају итд. Јапански стручњаци сматрају да је потребно код пацијената појачати давање витамина B1. Витамин B1 (тиамин) добро је заступљен у пахуљцама зоби, сочива, поморанџи, млека, шаргарепе, жуманџа, зелене салате итд.

БЕБИ АМФИБИЈА

Овај нови авион за два човека има домет од 500 км. Ма-

шина од 85 коњских снага омогућава лет брзином од 120 км на сат. Његов стајни трап се руком извлачи и увлачи.

...веверица не воли воду, али ће бежећи испред непријатеља, кад другог излаза нема, потражити у њој спас.

...народи Старог века знали су за књиге с куварским рецептима, такозване „куваре“.

...инструмент за мерење ваздушног притиска — барометар — пронађен је почетком 17 века.

Пошто тај инструмент уједно показује време то му је било дато име „стакло времена“.

...назив мандарин за некадашње високе чиновнике у Кини, није кинеска реч и Кинези је никад нису

шуме, постала је од санскритске речи „џан гала“, што значи — шума.

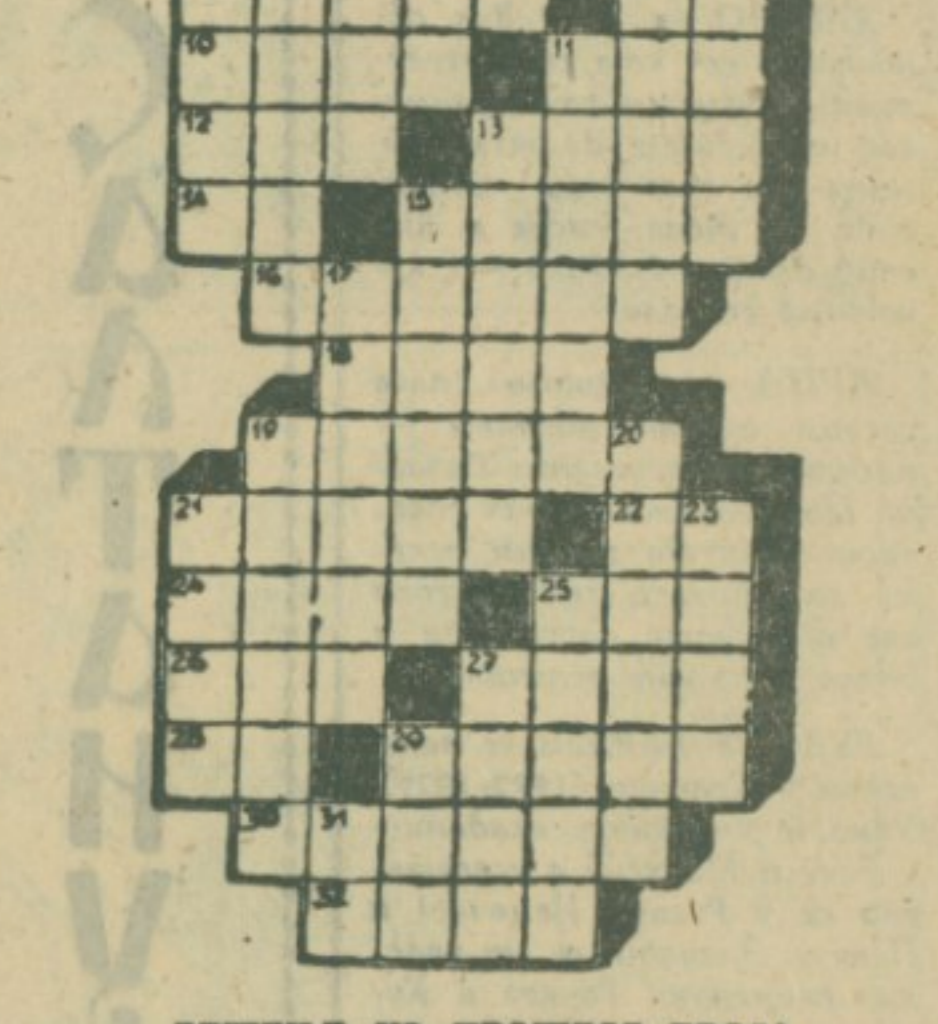
...израз „шик“ који означава добар укус и елганцију у одевању, постао је највероватније од немачке речи „гешик“ — окретност.

...управљање камионом чија је носивост пет тона захтева исто толико напора као рад у руднику пнеуматичном бушилицом.

...некада се штампарска вештина називала „црном уметношћу“.

Водоравно: 1) место у Етиопији; 2) врста штофа; 3) славање; 4) два сугласника; 5) град у Италији; 6) пас; 7) женско име; 8) географски појам; 9) два места сугласника; 10) река у Синџану; 11) један минерал; 12) хемиско јединице; 13) врста експлозива; 14) наша река; 15) мера за површину; 16) проналазач радијума; 17) орган чвља слуха; 18) први час; 19) место на Кавказу; 20) два сугласника; 21) староседеоци Балканског Полуострва; 22) наш рудник живе; 23) притока Дунава.

Усправно: 1) бања у Швајцарској; 2) врста пса; 3) врста земље; 4) иницијали нашег композитора; 5) руски композитор; 6) бојни отров; 7) белгиски политичар; 8) немачки зоолог; 9) борба с биковима; 10) морнарица; 11) израслине у телу; 12) некадашњи познати шпански голман; 13) становници Аустрије; 14) место у Геланду; 15) врста краве; 16) познати глумци и певач (Тито); 17) савез држава; 18) место код Силбија; 19) језеро у Северној Америци; 20) два сугласника.

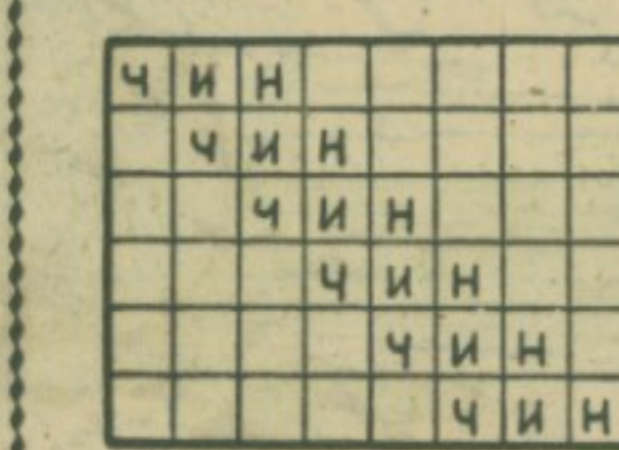

Водоравно: 1) оа; 2) Адам; 3) грашак; 4) год; 5) ео; 6) алас; 7) бела; 8) на; 9) Ивањ; 10) клавиш; 11) Ирац; 12) шекар; 13) поен; 14) ео; 15) Акра; 16) етн; 17) тун; 18) име; 19) субота; 20) лако; 21) го. Усправно: 1) еда; 2) каш; 3) Арца; 4) Мајемница; 5) Голак; 6) кедр; 7) Гав; 8) ван; 9) бивак; 10) Ливерпул; 11) арена; 12) оокуе; 13) реума; 14) пат; 15) ене; 16) сего; 17) Бар; 18) око.

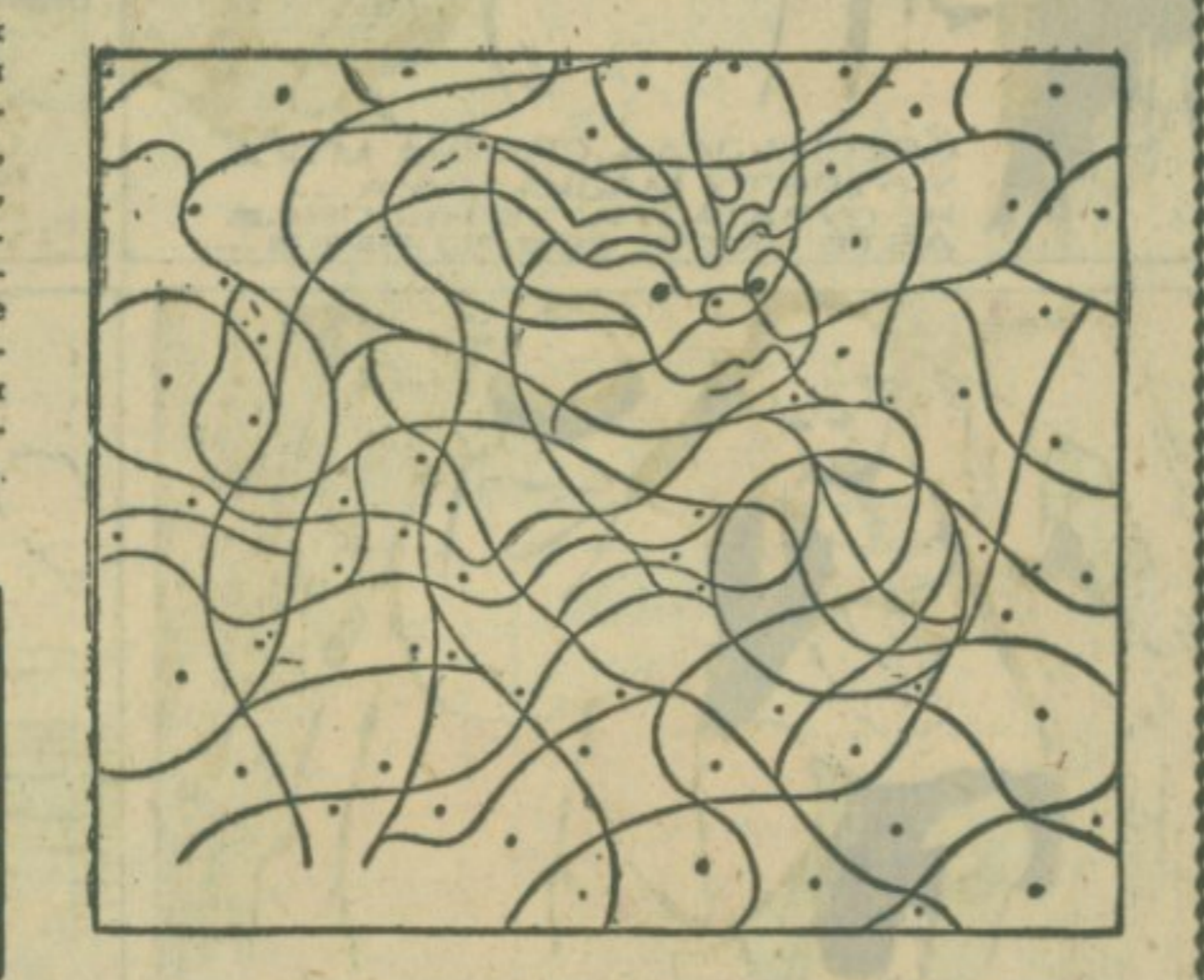
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗА ПОПУЊАВАЊЕ РЕТКА ЖИВОТИЊА

У сваком реду, а има их шест, уписан је по један слог „чин“. Имате и ова слова на расположењу: АААА, ОООО, ИИИИ, Ј, ВВВ, НН, ТТ, К, С, ЗЗ, Ц, ЛЛ, Ј, Д. Ако их разместите како треба добићете шест речи које значе: 1) службеник 2) наелеђе од оца, 3) употребити значи, 4) онај који је извршио злочин, 5) велики лунак, 6) припада владини.

Ако нисте могли да испуните ми ћемо вам дати решење: 1) чиновник; 2) очинство; 3) зачинити; 4) злочинац; 5) јуначина; 6) владин.

Кота је то животиња која личи на мачку, тело као она а ипак није то? Зацртајте оловком по ња означена тачком па ћете знати.

Ако не верујете, уверите се сами

3 X 37 = 111	38 X 3367 = 111111
6 X 37 = 222	96 X 3367 = 222222
9 X 37 = 333	96 X 3367 = 333333
12 X 37 = 444	132 X 3367 = 444444
15 X 37 = 555	168 X 3367 = 555555
18 X 37 = 666	198 X 3367 = 666666
21 X 37 = 777	231 X 3367 = 777777
24 X 37 = 888	264 X 3367 = 888888
27 X 37 = 999	297 X 3367 = 999999

Очи вас варају

Овај цилиндар изгледа претерано висок. Али ако шетером или лењиром измерите уверићете се да је висина једнака са ширином обода.

ДА ЛИ СТЕ ДОБАР ПОСМАТРАЧ?

Ова два цртежа која претстављају Микеланџело у колима различита су, иако за појми глумца изгледају исто. Има пет различитих детаља. Покушајте да их откријете за пет минута.

ШТЕТА

Јеси ли сујеверан ујка Пајо?
 - пита га Влаја.
 - Јесам, јако сам сујеверан.
 - Штета...
 - А зашто?
 - Тако, хтели смо да те замолимо да нам даш тринаест динара, јер нам толико недостаје за биоскоп.

КО РАНО РАНИ

Попај дуго није видео Перу Ждеру, па када су се први пут срели, запита га како живи.
 - Како живим? - па није

рђао. Уствјем чим први сунчани зраци падну на моју постељу!
 - Охо, да то није мало рано?
 - Па како се узме. Моја је соба окренута западу.

ПИТАЊА ОД ОДОЈКИ

- Шта је апосиопеза?
- Шта је бентос?
- Шта је бригела?
- Шта је давало?
- Шта је крпа?
- Ко је Рудолф Валдеи?

ОДГОВОР

АПОСИОПЕЗА је песничка фигура којом се говор хитимце неочекивано прекида а започета мисао не изговара се до краја, него се пушта да је слушаца или читалац сам надопуни. На пример:

Кајите се, јербо зора рана
 наћ ће многог куд за вазда
 гре се
 кајите се (Мажурањић)

БЕНТОС је грчка реч и значи дубина. То је заједнички назив за биљне и животињске организме који живе на дну мора или слатке воде.

БРИГЕЛА је комично лице у талијанској комедији „dell'arte": лукав slugа, шалџиџија, лажан, сплеткар. Носио је одређену маску, био је одевен у бело, на глави је имао дворог мешив с перјаницом.

ДАВАЛО је, како Вук објашњава, реч која се употребљава у оваквим случајевима: кад које дијете да што другоме, на онет узме назад, онда му деца говоре и певалу: давало, узимало - с кокошима спавало.

КРПА је најмањи сплав сасвим сличан обичном - прављен од повезаних балаџа. По неколико таквих сплавара сплитив извнм рекма до шпез и дубље тока где онда крпе састављају и сплав нормалне величине.

РУДОЛФ ВАЛДЕЦ је вајар рођен у Крањини (1872-1929). Учио је уметничку академију у Бечу и Минхену а усавршавао се у Русији, Немачкој и Паризу. Значајни су му радови: споменици Рачког и Кукуљевића у Загребу, Силвија Крањчевића у Сарајеву и непознатији Доситеја Обрадовића у Студентском парку у Београду.

БАТКА О ЦАРУ САЛТАНУ!

